

Uchwała Rady Pedagogicznej
Nr 149
z dnia 28 listopada 2017 r.
w sprawie zatwierdzenia programu wychowawczo-profilaktycznego
w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie

Na podstawie art. 26 ust.1 w związku z art. 10 ust.1 pkt. 5 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz.59 z późniejszymi zmianami)

RADA PEDAGOGICZNA

postanawia

§ 1

Zatwierdzić program wychowawczo-profilaktyczny, który obowiązuje w placówce od 29 września 2017 roku, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 29 listopada 2017 r.

PROGRAM
PROFILAKTYCZNO - WYCHOWAWCZY
2017

MŁODZIEŻOWY OŚRODEK WYCHOWAWCZY
41-922 RADZIONKÓW UL. GEN.SIKORSKIEGO 7A
Tel.032-2890150
fax. 032-2895231

SPIS TREŚCI

Spis treści	str. 1
WSTĘP	str. 3
I. DIAGNOZA – CZYNNIKI RYZYKA ORAZ CZYNNIKI CHRONIĄCE	str. 3
II. ZNACZENIE PROFILAKTYKI W PRACY WYCHOWAWCZEJ PLACÓWKI	str. 4
III. CELE PROGRAMU I WARUNKI ICH REALIZACJI	str. 5
IV. ODDZIAŁYWANIA WYCHOWAWCZO-PROFILATYCZNE W PLACÓWCE	str. 6
V. PROFILAKTYKA AGRESJI I PRZEMOCY	str. 8
V.1. Trening Zastępowania Agresji (TZA) – Indywidualny trening kontroli złości	str. 8
V.2. Program „Mój przyjaciel gniew” – Bożena Charczuk	str. 9
VI. PROFILAKTYKA UZALEZNIENI I PROMOCJA ZDROWIA	str. 10
6.1. Program autorski „Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową „ – Agata Marek	str. 11
6.2. „Jestem świadoma – mam wybór” – Małgorzata Bobek	str. 15
VII. UMIEJĘTNOŚĆ ZAGOSPODAROWANIA W SPOSÓB SPOŁECZNIE AKCEPTOWANY CZASU WOLNEGO, ROZWIJANIE I WZBUDZANIE TALENTÓW I ZAINTERESOWAŃ	str. 18
VII.1. Program autorski wychowania przez dramę „Teatr – to nie zwyczajne zwierciadło lecz szkło powiększające” – Danuta Stuła, Tomasz Stuła	str. 18
7.2. Kółko muzyczne – Autorski program zajęć muzyczno-rytmicznych – J. Kafka	str. 26
7.3. Kółko plastyczne	str. 28
7.4. Kółko sportowe	str. 29
7.5. Kółko fotograficzne –autorski program zajęć artystycznych „Społeczeństwo, przyroda i architektura oczami wychowanki” – Joanna Czempiel Skrabarczyk	str. 30
7.6. Kółko biblioteczne – Sylwia Migdalska	str. 34
7.7. Kółko krawieckie z elementami arteterapii	str. 36
VIII. PRZYGOTOWANIE WYCHOWANEK DO SAMODZIELNEGO FUNKCJONOWANIA RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNO – EKONOMICZNEJ	str. 38
VIII.1. Trening interpersonalny – Małgorzata Zapotocka	str. 38
VIII.2. Współpraca z rodzinami	str. 39
VIII.3. Samorządność jako sposób i metoda na zaangażowanie, współodpowiedzialność i twórczy udział wychowanek w życiu placówki	str. 40
8.3.1 Samodzielne grupy wychowawcze	
8.3.2 Grupa usamodzielniająca	str. 42
8.3.3 Społeczność wychowanek ośrodka	str. 42
8.3.4 Samorząd Wychowanek	str. 43
8.3.5 Gazetka placówki „Sikoreczki” – autorski program prowadzenia gazetki – M. Pawłowski, realizacja M. Pawłowski, J. Zagórski	str. 44
VIII.4. „Ośrodkowy Klub Wolontariatu” dla wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie – A.Pakulska-Kubicjus, B.Kusiak	str. 45
VIII.5. Przygotowanie wychowanek do efektywnego poruszania się w współczesnym rynku pracy – ZNAJDŹPRACĘ.PL – Barbara Kajdana	str. 51
VIII.6. Mój pierwszy krok na rynku pracy – program zajęć indywidualnych z doradztwa zawodowego – Barbara Fricowska	str. 55
VIII.7. Dorosłość – odpowiedzialność i zagrożenia – program autorski Joanna Kruczkowska	str. 58

IX.	EVALUACJA PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO	
	str. 62	
X.	PODSTAWA PRAWNA	str. 64
XI.	BIBLIOGRAFIA	str. 64

WSTĘP

I Diagnostyka – czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące

Prowadzenie działań profilaktyczno-wychowawczych w placówce poprzedzone jest dokonaniem wnikliwej diagnozy, mającej na celu rozpoznanie zagrożeń niepożądanymi zjawiskami mającymi negatywny wpływ na rozwój naszych podopiecznych, a także rozpoznanie czynników chroniących przed realnym zagrożeniem.

Do stworzenia diagnozy służy przede wszystkim wnikliwa analiza akt naszych podopiecznych, historii ich rodzin, diagnoz wychowawczych, ewaluacji wewnętrznych oraz zewnętrznych, planów pracy Placówki, planów pracy grup wychowawczych, programów profilaktycznych z lat ubiegłych, wniosków z badań nad poczuciem bezpieczeństwa wychowanek w Placówce.

Całość powyższych działań wpływa znacząco na określenie **czynników ryzyka**, do których należą:

Sfera biologiczna:

- 1) historia alkoholizmu w rodzinie,
- 2) występujące w rodzinie zaburzenia zachowania i osobowości (głównie typu aspołecznego i afektywnego).

Sfera psychologiczna:

- 1) zaburzenia emocjonalne (depresja, niepokój),
- 2) niska odporność na stres,
- 3) niedostateczne kompetencje społeczne,
- 4) impulsywność, wrogość i agresja,
- 5) niskie poczucie własnej wartości,
- 6) brak poczucia wpływu na swój los,
- 7) negatywne doświadczenia życiowe,
- 8) trudności w nauce,
- 9) poczucie wyobcowania i odmienności,
- 10) wczesne podejmowanie zachowań ryzykownych i pozytywny do nich stosunek.

Sfera społeczna i środowiskowa:

- 1) nadużywanie alkoholu, narkotyków, zachowania przestępcze, uprawianie hazardu przez rodziców,
- 2) słaba więź między członkami rodziny,
- 3) nieokazywanie pozytywnych uczuć,
- 4) małe wsparcie ze strony rodziców,
- 5) słaby nadzór rodzicielski,
- 6) brak konsekwencji w wychowywaniu,
- 7) brak jasno sprecyzowanych wymagań,
- 8) niepowodzenia szkolne,
- 9) brak poczucia bezpieczeństwa i przynależności,
- 10) kontakty z rówieśnikami, którzy zachowują się ryzykownie,
- 11) dostępność środków zmieniających świadomość i spodziewana ich atrakcyjność,
- 12) normy promujące bądź zezwalające na zachowania ryzykowne,
- 13) częste zmiany miejsca zamieszkania, pobytu,
- 14) pozbawianie praw obywatelskich ze względu na przynależność kulturową.

Pozwala także na określenie **czynników chroniących**, takich jak:

- 1) silna więź emocjonalna z rodzicami,
- 2) dobre partnerskie relacje z nauczycielami i wychowawcami,
- 3) zainteresowanie nauką szkolną i zaangażowanie w społeczne życie placówki,
- 4) poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych,
- 5) przynależność do pozytywnej grupy,
- 6) praktyki religijne,
- 7) pozytywne wzmacnianie indywidualnych własności naszych podopiecznych,
- 8) tworzenie poczucia bezpieczeństwa wśród wychowanek,
- 9) intensywna praca z rodziną,
- 10) wsparcie ze strony wychowawców i nauczycieli,
- 11) profesjonalna pomoc specjalistów,
- 12) wolontariat,
- 13) łatwy dostęp do zasobów materialnych,
- 14) opieka medyczna,
- 15) zwiększanie świadomości podopiecznych w zakresie funkcjonowania w społeczeństwie,
- 16) nauka samodzielności.

Stworzenie diagnozy początkowej sytuacji wychowawczej w Placówce daje możliwość określenia oczekiwań podopiecznych, nauczycieli, rodziców oraz wychowawców odnośnie sytuacji problemowych, które należy szczególnie uwzględnić w programie profilaktyczno-wychowawczym Placówki. Realizowany program ma wzmocnić czynniki chroniące i osłabić czynniki ryzyka występujące na terenie Ośrodka oraz wzmocnić działalność mającą na celu wszechstronny rozwój wychowanek. Należy nadmienić, iż program wychowawczo – profilaktyczny, poza uwzględnieniem diagnozy, stworzony jest w oparciu o obowiązujące akty prawne, funkcjonuje przy ścisłej współpracy Internatu oraz Szkoły, po to by pomóc naszym podopiecznym przygotować się do życia zgodnego ze społecznie przyjętymi normami, do bycia dojrzałymi emocjonalnie, zdrowymi, zaangażowanymi, konsekwentnymi, samokrytycznymi, posiadającymi zainteresowania, do bycia osobami świadomymi swoich mocnych stron.

W oparciu o diagnozę, stworzone zostały cele programu wychowawczo-profilaktycznego funkcjonującego w Placówce, których zakres opiera się o realizację działań w obszarze pięciu sfer: duchowej, społecznej, emocjonalnej, fizycznej oraz intelektualnej.

II. ZNACZENIE PROFILAKTYKI W PRACY WYCHOWAWCZEJ PLACÓWKI

We współczesnym systemie resocjalizacyjnym w Polsce nastąpiły zmiany dotyczące karania nieletnich oraz postępowania wobec nich samych i otoczenia. Miejsce kary i odwetu zajęły wychowanie, profilaktyka i terapia. Ważnym problemem jest kształtowanie poczucia odpowiedzialności człowieka za własne czyny, poszanowania praw jednostki oraz praw innych osób. Współczesne kierunki w resocjalizacji zwracają uwagę na podmiotowość wychowanki w procesie resocjalizacji i reedukacji społecznej. Postulują, że tylko osobowe a nie przedmiotowe traktowanie dziecka, jego świadomy, aktywny udział w procesie korekcyjnym może przynieść zadowalające i trwałe wyniki.

Program profilaktyki w MOW w Radzionkowie, od początku koreluje z programem wychowawczym placówki, uwzględnia potrzeby wychowanek w obszarze reedukacji i resocjalizacji. Zbudowany jest w oparciu o rzetelną i długofalową diagnozę z uwzględnieniem i wykorzystaniem potencjału kadry pedagogicznej i psychologicznej. Jego największym atutem jest systematyczna, coroczna realizacja i zaangażowanie wszystkich pracowników pedagogicznych, o jego efektach świadczą wyniki systematycznie prowadzonej ewaluacji programu.

Zakres i poziom niedostosowania u poszczególnych podopiecznych jest różny. Profilaktyka umożliwia podjęcie długofalowych działań na trzech różnych poziomach jako profilaktyka uniwersalna, selektywna oraz wskazująca. Celem działań profilaktyki uniwersalnej jest zmniejszenie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi zachowań ryzykownych. Dzieje się to poprzez realizację programów edukacyjnych nakierowanych między innymi na abstynencję, opóźnianie inicjacji seksualnej, alkoholowej przez np. poznawanie własnych potencjałów i ograniczeń, czy rozwijanie kompetencji społecznych. Profilaktyka selektywna jest adresowana do osób, grup tzw. zwiększonego ryzyka, narażonych na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia zachowań ryzykownych. W stosunku do nich podejmowane są działania mające wyrównywać szanse życiowe. Działania mogą mieć charakter edukacyjny, opiekuńczy czy rozwojowy. Trzeci poziom oddziaływań profilaktycznych adresowany jest do osób, grup mających bardzo wysoki indywidualny poziom ryzyka rozwoju zachowań problemowych i w dodatku przejawiają wczesne objawy tych problemów, czy zaburzeń.

Na każdym z poziomów obowiązują pozytywne strategie profilaktyczne: wiodące i uzupełniające. Do wiodących strategii profilaktycznych należą:

1. Strategia rozwoju zasobów środowiskowych polega na takim kształtowaniu środowiska naszych podopiecznych aby sprzyjało ich prawidłowemu, wolnemu od zachowań ryzykownych rozwojowi.
2. Strategia rozwijania umiejętności wychowawczych polega na wspieraniu rodziców, opiekunów w pracy nad lepszym zrozumieniem potrzeb i możliwości ich córek, nad wzmacnianiem więzi rodzinnych i rozwojem skuteczności wychowawczej.
3. Strategia kształtowania umiejętności życiowych polega na rozwijaniu takich umiejętności jak: budowanie pozytywnego obrazu siebie, poczucia osobistej wartości, radzenie sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, budowanie relacji z innymi, efektywna asertywność, określanie celów i sposobów ich realizacji.
4. Strategia edukacji normatywnej to przede wszystkim uwewnętrznianie norm przeciwnych zachowaniom ryzykownym.
5. Strategia edukacji rówieśniczej polega na zaangażowaniu odpowiednio przygotowanych liderów młodzieżowych, którzy modelują konstruktywne postawy, prowadzą zajęcia, inicjują wspólne działania.
6. Strategia przekazywania informacji to rzetelna wiedza na temat np. konsekwencji używania narkotyków, miejsc, w których można uzyskać pomoc, itp. Ważnym jest, aby przekazywanie informacji miało charakter aktywizujący, odwołujący się do osobistych doświadczeń adresatów i prowadziło do osobistych refleksji.

Tak rozumiana profilaktyka pomaga w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych. Uczy m. in. umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom otoczenia itp. To również pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiąganiu satysfakcji życiowej poprzez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, społeczną, sportową itp.). Jest to znaczące w przypadku dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo.

Wśród motywów picia lub brania narkotyków znajduje się „nuda”. Działania proponowane w ramach Programu stanowią alternatywę dla zachowań ryzykownych (coś zamiast picia, ćpania czy agresji). Są to zajęcia sportowe, koła zainteresowań, teatr, zespół muzyczny oraz udział w projektach i wolontariacie.

Dobrze opracowany, systematycznie i profesjonalnie realizowany program wychowawczo-profilaktyczny w początkowym okresie działania skoncentrowany jest na usuwaniu przyczyn zaburzeń. Następny etap to pobudzanie wychowanki do działań i zachowań społecznie akceptowanych, które wspierane i podtrzymywane kierują proces w stronę samowychowania.

Pozbycie się balastu dramatycznych wspomnień umożliwia podjęcie procesu naprawczego zwanego resocjalizacją.

Podsumowując, resocjalizacja osób niedostosowanych społecznie poprzez oddziaływania reformująco-korekcyjne i wychowawczo-profilaktyczne rozwija u nich potrzeby, zainteresowania, siły psychofizyczne; uczy pracy w zespole, umiejętności współdziałania, podporządkowania interesów osobistych, przygotowuje do pracy zawodowej, działalności społecznej, pożytecznego spędzania czasu wolnego oraz świadomego kierowania własnym postępowaniem na zasadzie autodyscypliny i samowychowania.

III. CELE PROGRAMU I WARUNKI ICH REALIZACJI

Adresatem programu profilaktycznego są podopieczni naszej placówki, których zachowania charakteryzują się antyspołecznym sposobem zaspokajania potrzeb m.in. takich jak: potrzeba uznania, bezpieczeństwa, potrzeba miłości, nowych doświadczeń, potrzeba afiliacji. Zachowania naszych podopiecznych mają charakter destrukcyjny. Służą rozładowaniu napięcia emocjonalnego, zagłuszeniu lęków. Ma to miejsce w sytuacjach nadużywania alkoholu, zażywania narkotyków, poprzez agresję, uczestnictwo w hałaśliwych zabawach, dokonywanie aktów wandalizmu, poprzez zabawę zaprawioną „dreszczem emocji” – aby zapomnieć.

Celem interwencji profilaktycznych jest oddziaływanie eliminujące lub redukujące czynniki ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. Celowo wprowadzono takie metody pracy, które są okazją dla wychowanków do lepszego poznania siebie i innych, a tym samym stwarzają możliwości poszerzenia ich repertuaru zachowań akceptowanych społecznie. Podstawowe cele programu wychowawczo-profilaktycznego Placówki to:

1. Cele wychowawcze:

- a) **rozwijanie umiejętności rozumienia siebie oraz pogłębienie wrażliwości na potrzeby innych,**
- b) **umożliwienie wychowankom zdobycia i wytrenowania ważnych umiejętności życiowych.**

2. Cele profilaktyczne

- a) **nauczenie zachowań będących alternatywą do prezentowanych dotychczas zachowań ryzykownych,**
- b) **osiągnięcie większej autonomii i odpowiedzialności za swoje zachowania i czyny.**

Powyższe cele realizowane są poprzez działania w pięciu sferach (duchowa, emocjonalna, intelektualna, fizyczna, społeczna).

Cele realizowane są w wielopoziomowych działaniach profilaktycznych. Mają charakter samodzielnych programów profilaktycznych, działań zintegrowanych z programem szkolnym, wykorzystujących obligatoryjny program nauczania do poznawania zdrowego stylu życia oraz oddziaływań interwencyjnych - są to działania incydentalne będące formą odpowiedzi na konkretne zdarzenia zaistniałe na terenie szkoły, internatu lub też w środowisku lokalnym.

Program wychowawczo-profilaktyczny jest oparty o autorskie programy profilaktyczne.

Program zawiera działania skierowane na: wypełnianie czasu wolnego atrakcyjnymi, dobrowolnie podejmowanymi zajęciami pozwalającymi na rozwój osobisty, przywrócenie prawidłowych relacji w rodzinie, dostarczanie wiedzy związanej z niebezpieczeństwem zachowań ryzykownych i nauczanie sposobów unikania tych zagrożeń, umożliwienie aktywnego udziału dziewcząt w życiu placówki, który czyni je współodpowiedzialnymi za jakość życia społecznego w ośrodku, przygotowanie podopiecznych do samodzielnego funkcjonowania w rzeczywistości społeczno - ekonomicznej po opuszczeniu placówki.

Efektom prowadzonych oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych, jest **obraz podopiecznej**, która jest:

- 1) dojrzała emocjonalnie,
- 2) świadoma własnego ja,
- 3) samodzielna,

- 4) zaradna,
- 5) świadoma i odpowiedzialna za swój los,
- 6) przygotowana do pełnienia ról społecznych,
- 7) osobą z wysoką kulturą osobistą,
- 8) osobą realizującą w życiu dorosłym własne pasje i zainteresowania,
- 9) zdolna do samodzielnego poszerzania wiedzy,
- 10) świadoma własnych praw,
- 11) zdolna do akceptowania i przestrzegania norm społecznych,
- 12) przygotowana do życia rodzinnego,
- 13) zmotywowana do dalszego kształcenia-rozwoju,
- 14) przygotowana do umiejętności poprawnego komunikowania interpersonalnego,
- 15) przygotowana do efektywnego wejścia na rynek pracy,
- 16) przygotowana do nawiązywania kontaktu i efektywnej współpracy z instytucjami pomocowymi w różnym zakresie,
- 17) osobą dbającą o swoje zdrowie i wygląd.

Przedstawiony powyżej portret naszej absolwentki warunkuje projektowanie działań wychowawczo-profilaktycznych, które aby oznaczać się skutecznością powinny:

- 1) interesować, dotyczyć aktualnych potrzeb dziewcząt,
- 2) uruchamiać ich ciekawość, potrzebę samodzielnej eksploracji,
- 3) umożliwiać zaspokojenie podstawowych potrzeb; autonomii, akceptacji, zaistnienia, pokazania się, sukcesu, bycia potrzebną.

IV. ODDZIAŁYWANIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W PLACÓWCE

Szkoła oraz internat stanowią integralne części Placówki - miejsca, w którym nasze podopieczne są wprowadzane w świat wiedzy, przygotowywane do wykonywania obowiązków uczennicy oraz wdrażane do samorozwoju. Jest to miejsce bezpieczne, przyjazne, uwzględniające indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne dziewcząt, dbające o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny, w którym możliwy jest proces budowania przez dziewczęta swojej tożsamości.

W szkole i internacie realizowane są działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej oraz działania wychowawcze polegające na promowaniu zdrowego stylu życia, zapobieganiu zagrożeniom, rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z trudnościami codziennego życia oraz na działaniach interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń. Celem tych oddziaływań jest również rozwijanie umiejętności interpersonalnych, umiejętne radzenie sobie w sytuacjach trudnych, podejmowanie konstruktywnych decyzji. Dzieje się to poprzez świadome modelowanie przez kadrę pedagogiczną postaw i zachowań naszych podopiecznych, oddziaływania wewnętrznie spójne i autentyczne, nacechowane bezwarunkowym szacunkiem dla dziewcząt oraz empatycznym zrozumieniem, udział w projektach zespołowych.

Projekty pozwalają na znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników. Wspierają integrację zespołu klasowego i grupowego, w którym uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża nasze podopieczne do planowania oraz organizowania pracy, a także dokonywania samooceny. Projekty wychowawczo-profilaktyczne realizowane w naszej placówce mają różny zakres, od międzynarodowych (np. Erasmus+) poprzez projekty realizowane w ramach klasy, grupy projektowej lub grupy wychowawczej do małych projektów edukacyjnych z każdego przedmiotu. Nasze podopieczne biorą udział również w projektach realizowanych przez lub we współpracy z zewnętrznymi partnerami. Priorytetem jest aby partnerami były podmioty spoza środowisk wykluczonych społecznie. W ramach realizowanych projektów wzmacniane jest poczucie tożsamości narodowej, tolerancja i szacunek dla drugiego człowieka oraz poszanowanie naturalnego środowiska. Kluczową rolę odgrywają również zajęcia z wychowawcą, których tematyka wychodzi naprzeciw

oczekiwaniom i potrzebom naszych podopiecznych. Takie stanowisko pozwala na współdecydowanie dziewcząt o charakterze, tematyce zajęć wychowawczych, ale równocześnie uczy odpowiedzialności za swoje wybory i decyzje.

1. Cele i zadania oddziaływań w placówce:

- 1) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w szkole i internacie.
- 2) Kształtowanie prawidłowych nawyków i postaw przeciwdziałających uzależnieniom.
- 3) Ochrona dziewcząt poprzez dostarczanie informacji dotyczących skutków zachowań ryzykownych.
- 4) Stwarzanie warunków do rozwoju osobowości podopiecznych.
- 5) Dbłość o bezpieczeństwo podopiecznych w szkole i internacie, w tym również bezpieczeństwo cyfrowe.
- 6) Tworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego tj. zajęcia wyrównawcze, kółka zainteresowań, zajęcia tematyczne związane z aktualnymi potrzebami podopiecznych.
- 7) Pomoc w planowaniu przyszłości (edukacyjnej i zawodowej).

2. Działania wychowawczo- profilaktyczne polegają na:

- 1) Uświadamianiu korzyści płynących z systematycznego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych oraz skutków niesystematycznego uczęszczania do szkoły:
 - a) zapoznanie z prawami i obowiązkami ucznia, właściwymi przepisami prawa oświatowego,
 - b) zapoznanie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania,
 - c) promowanie pozytywnych postaw.
- 2) Propagowaniu zdrowego stylu życia:
 - a) przedstawieniu podopiecznym adekwatnych wiadomości o środkach uzależniających, skutkach zdrowotnych, społecznych i prawnych ich używania podczas realizacji programów nauczania oraz programu wychowawczo-profilaktycznego placówki,
 - b) zapoznaniu z zasadami bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych, uświadomieniu podopiecznym zagrożeń , które niesie Internet: nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie, bezkrytyczna wiara w treści w nim zamieszczone, łamanie prawa autorskiego poprzez ściąganie opracowań i podawanie ich jako własnych, naruszenie prywatności poprzez niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych, niebezpieczeństwo narażenia się lub uczestnictwo w cyberprzemocy,
 - c) spotkaniach edukacyjno – profilaktycznych z pracownikami właściwych poradni i specjalistami z zakresu profilaktyki,
 - d) kształtowaniu postaw asertywnych,
 - e) organizacji konkursów z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowego trybu życia,
 - f) reagowaniu na zachowania świadczące o uleganiu nałogom,
 - g) ukazywaniu alternatywnych sposobów organizowania czasu wolnego poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych i kółkach zainteresowań.

V. PROFILAKTYKA AGRESJI I PRZEMOCY

Agresja jest częstym zachowaniem przejawianym przez młodych ludzi, również przez dziewczęta trafiające do naszej placówki. Jest to zachowanie wyuczone, trenowane oraz przynoszące częste gratyfikacje w postaci korzyści oraz wsparcia ze strony osób dla młodych ważnych i znaczących. Głównymi szkołami agresji wydają się być: dom, szkoła i media.

Młodzież nauczona jak być agresywną, przekonana o korzyściach oraz otrzymująca pochwały i wsparcie od osób dla siebie ważnych, w końcu samodzielnie kontynuuje podobne wzory zachowań. Wszystko to sprawia, że bardzo często po prostu nie wie, jak ma się zachować inaczej, bo tego nie potrafi. Badania dowiodły, że młodzież agresywna cechuje się szeregiem deficytów.

Po pierwsze przejawia braki wielu umiejętności osobistych, interpersonalnych i społeczno-poznawczych, które są warunkiem skutecznych zachowań prospołecznych. Po drugie częsta impulsywność nastolatków i nadmierne poleganie na działaniach agresywnych w zaspokajaniu swoich potrzeb i realizacji celów, wskazuje na deficyty kontrolowania złości. Po trzecie w odniesieniu do systemu wartości młodzież o skłonnościach do zachowań agresywnych cechuje egocentryczny, konkretny i w pewnym sensie prymitywny sposób uzasadniania moralnego.

5.1 Trening Zastępowania Agresji (TZA) - Indywidualny trening kontroli złości.

Rozpoczęcie prowadzenia indywidualnego treningu kontroli złości wynikało z potrzeb zgłaszanych przez wychowanki. Dziewczęta w kontakcie indywidualnym wykazują większą otwartość mówienia o swoich problemach, są bardziej skupione, zaangażowane. Ponadto indywidualny kontakt z dzieckiem pozwala bardziej je poznać, a tym samym jego zachowania, emocje którymi się kieruje, sposób myślenia oraz pozwala zrozumieć jego motywy działania, które powodują wzbudzenie złości.

Trening kontroli złości, dotyczący emocji uczy, czego robić nie należy. Jego celem jest podwyższenie poziomu samokontroli, ograniczenie i kontrolowanie gniewu oraz agresji. Wychowanki uczone są reagowania na prowokację nie gniewem, lecz łańcuchem reakcji skupionych na:

- 1) wyzwalaczach - stymulujących gniew czynnikach zewnętrznych i ocenach wewnętrznych,
- 2) sygnałach - odczuciach kinestetycznych i innych fizjologicznych lub doświadczeniach narastania własnej złości,
- 3) reduktorach - technikach zmniejszania pobudzenia takich, jak: liczenie wstecz, głębokie oddychanie, przywoływanie spokojnych obrazów i wyobrażenie długoterminowych konsekwencji,
- 4) monitach - wypowiedziach autoinstrukcyjnych zaprojektowanych dla reinterpretacji i rozładowania wyzwalaczy wewnętrznych,
- 5) użycie odpowiedniej umiejętności prospołecznej alternatywnej dla gniewu i agresji,
- 6) samoocenie - wykorzystania i wyników poprzednich kroków kontroli złości.

5.2. Program „Mój przyjaciel gniew” – Bożena Charczuk.

Problem z radzeniem sobie z napięciami emocjonalnymi oraz z zachowaniem w sytuacjach trudnych i konfliktowych dotyczy prawie każdego nastolatka. Jednak w przypadku naszych dziewcząt jest bardziej wyrazisty, gdyż dom rodzinny, najbliżsi nie wyposażyli ich w „zdrowe sposoby” radzenia sobie w sytuacjach dla nich trudnych, których nie brakuje w okresie dojrzewania.

Ideą niniejszego programu jest pokazanie wychowankom, na ile gniew może być ich sprzymierzeńcem w momencie, kiedy traktowany jest jako sygnał deprywacji którejś z potrzeb.

Opowiadania terapeutyczne pozwolą im na odzwierciedlenie siebie i wielu sytuacji, w których same dziewczęta nieraz w swoim życiu się znalazły. Opowiadania pełnią rolę niewielkich studiów przypadku, pokazują jak drobne zachowania, wypowiedziane słowa potrafią zmienić czyjeś życie zarówno w sposób dobry jak i niekorzystny.

Cele programu:

- 1) integracja grupy i budowanie poczucia bezpieczeństwa,
- 2) uczenie uczestników rozpoznawania emocji,
- 3) uczenie sposobów rozładowania napięć emocjonalnych,
- 4) pokazanie możliwości zachowań w sytuacji trudnej (asertywność, manipulacja, uległość, agresja) i ich konsekwencji,
- 5) podniesienie umiejętności komunikacyjnych dziewcząt,
- 6) zachęcanie do szukania pomocy w sytuacjach trudnych u osób dorosłych,

7) budowanie poczucia wpływu i odpowiedzialności za swoje zachowanie.

Struktura zajęć:

Zajęcia mają charakter zaplanowanych zajęć grupowych, składających się z odpowiednio dobranych zajęć wstępnych, które mają na celu podniesienie dynamiki grupy lub jej uspokojenie oraz z opowiadań terapeutycznych, które pozwolą zrozumieć siebie i innych w sytuacjach trudnych, konfliktowych, a takich nie brakuje w życiu dojrzewających nastolatków.

Praca jest podzielona na etapy:

I etap

Integracja grupy i budowanie poczucia bezpieczeństwa – służy poznaniu się uczestników grupy, wspólnemu określeniu celów, instalacji norm grupowych, wypracowaniu reguł grupowych.

II etap

Budowanie pozytywnych relacji między członkami grupy, podniesienie i trenowanie umiejętności komunikacyjnych, umiejętności nazywania i rozpoznawania stanów emocjonalnych oraz ich rozumienia.

III etap

Korzystanie ze swoich pozytywów i nabytych umiejętności m. in.:

- 1) przyjmowania odpowiedzialności za swoje samopoczucie,
- 2) samodzielnego myślenia i dbania o swoje potrzeby,
- 3) doszukiwania się dobrych stron w każdej złej sytuacji (przeramowanie),
- 4) braku lęku przed zmianą swoich myśli, odczuć i zachowań,
- 5) brania odpowiedzialności jedynie za zmianę, na którą mamy realny wpływ.

Metody pracy z grupą:

- 1) mini wykład pozwoli na przyswojenie podstawowych wiadomości dotyczących powstawania złości, łańcucha przewlekłej złości, sposobu kontrolowania złości oraz sposobów zachowania się,
- 2) analiza tekstu opowiadań terapeutycznych pozwala na bezpieczną konfrontację z emocjami, nazwanie ich, określenie zysków i strat wynikających z przeżywania stanów emocjonalnych oraz na znalezienie „zdrowego” sposobu rozwiązania sytuacji trudnej,
- 3) praca w kręgu i rundki- może wpłynąć na dynamikę grupy, daje takie same szanse wszystkim, łącznie z prowadzącym. Wyrównuje pozycje w grupie, zmniejsza dystans, umożliwia bezpośredni kontakt wzrokowy. Rundka daje prawo, a nie zobowiązuje do wypowiedzi, bez obawy uwag i komentarzy ze strony pozostałych uczestników zajęć,
- 4) burza mózgów- aktywizująca grupę i wyzwala jej potencjał twórczy, pozwala na rodzenie się niczym nie skrępowanych pomysłów na rozwiązanie określonego problemu,
- 5) dyskusja-dzielenie się doświadczeniami i wspólna analiza omawianych problemów,
- 6) komentarz prowadzącego stosowany przy omawianiu opowiadań oraz podsumowaniu zajęć.

Wdrożenie programu:

Przewidziane są cotygodniowe zajęcia z grupą w wymiarze 60-ciu minut.

Tematyka zajęć:

1. Normy i zasady, kontrakt uczestnictwa w zajęciach.
2. Co to jest gniew i kiedy staje się złością.
3. Umiejętność kontroli złości.
4. Możliwości zachowań w sytuacji trudnej.
5. Opowiadanie terapeutyczne „Zołza”.
6. Relaksacja.
7. Opowiadanie terapeutyczne „Skażona.”
8. Film „Step up 2 –the street.”
9. Omówienie filmu.
10. Opowiadanie terapeutyczne „Wagarowicz”.
11. Opowiadanie terapeutyczne „Wołanie o pomoc”.
12. Relaksacja.

13. Opowiadanie terapeutyczne „Supermama”.
14. Opowiadanie terapeutyczne „Stokrotka”.
15. Jak się troszczyć o siebie, aby życie było lepsze a my bardziej przyjaźni?

Ewaluacja programu

Grupa uczestniczek zostanie podzielona na pięć dwuosobowych zespołów, z których każdy dostanie scenariusz sytuacji z poleceniem rozwiązania jej w sposób społecznie akceptowany i określenia konsekwencji wpływających z dokonanego wyboru.

VI. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I PROMOCJA ZDROWIA.

Każdego roku trafiają do naszej placówki młode dziewczęta, które niosą z sobą olbrzymi bagaż trudnych doświadczeń życiowych. Jednym z takich doświadczeń, które staje się udziałem praktycznie wszystkich naszych dziewcząt jest przedwcześnie podjęte współżycie seksualne oraz używanie na większą lub mniejszą skalę środków psychoaktywnych.

Konsekwencje takiego postępowania to nieplanowana ciąża z jej następstwami w wymiarze osobistym i społecznym, emocjonalne urazy, pozostawiające w nieukształtowanej jeszcze psychice ślad na całe życie, poczucie winy, ryzyko zakażenia się infekcjami przenoszonymi drogą płciową, w tym wirusem HIV, a także niebezpieczeństwo powstania uzależnienia od środków psychoaktywnych.

6.1 Program autorski „Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową”-

Agata Marek.

Założenia teoretyczne programu:

Aby skutecznie zrealizować cele programu profilaktycznego dotyczącego problematyki HIV/AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową, należy zwrócić uwagę na to, aby wychowanki posiadały podstawową wiedzę na temat tego, w jaki sposób rozwijają się fizycznie i emocjonalnie. Ponieważ HIV rozprzestrzenia się głównie na drodze kontaktów seksualnych, a ryzyko zakażenia zwiększa się u osób cierpiących na choroby przenoszone drogą płciową, wychowanki muszą mieć również rzetelną wiedzę na temat menstruacji, stosunku płciowego, zapłodnienia, ciąży, metod antykoncepcyjnych, fizjologii kobiety, zasad higieny osobistej, zanim obejmie je program profilaktyczny dotyczący HIV/AIDS. Muszą również posiadać umiejętność swobodnego wypowiadania się na tematy związane z seksem, za pomocą powszechnie akceptowanego słownictwa. Dlatego też realizacja programu obejmować będzie dwa etapy:

I etap - cykl zajęć wprowadzający do w/w tematyki, poprzedzony treningiem interpersonalnym.

II etap - profilaktyka HIV/AIDS.

I etap programu obejmuje cykl dziesięciu zajęć i realizację następujących celów:

1. Ustalenie norm i zasad pracy w grupie. Ankieta sprawdzająca poziom wiedzy uczestniczek zajęć.
2. „Jak mówić o seksie” - ćwiczenie umiejętności rozmawiania o seksie w sposób powszechnie akceptowany.
3. „Co się dzieje z moim ciałem?” - fizjologia kobiety.
4. „Do czego potrzebny mi seks?” - różnice pomiędzy oczekiwaniami kobiet i mężczyzn.
5. „Jak ona to robi?” - czyli miłość bez seksu.
6. Przedwczesna inicjacja seksualna - powody dla których ludzie powinni poczekać z rozpoczęciem współżycia seksualnego.
7. Zagrożenia jakie niesie ze sobą seks bez zabezpieczenia - choroby przenoszone drogą płciową.
8. Nieplanowana ciąża i co dalej?
9. „Jak chodzić i nie zejść?” - metody antykoncepcyjne.
10. Podsumowanie zajęć. Ankieta ewaluacyjna.

Cele:

1. Pogłębienie rozumienia takich wartości jak: miłość, życie ludzkie, rodzina.
2. Przygotowanie wychowanek do odpowiedzialności za siebie i drugiego człowieka.

3. Profilaktyka chorób przenoszonych drogą płciową.
4. Zmniejszenie ilości przedwczesnych ciąż u wychowanek.
5. Przekazanie wiedzy na temat fizjologii kobiety i metod antykoncepcyjnych.
6. Kształtowanie umiejętności kulturalnego rozmawiania o sprawach związanych z seksualnością człowieka.

Spodziewane efekty realizacji I etapu programu:

1. Wychowanka umie:
 - a) w sposób powszechnie akceptowany rozmawiać o sprawach związanych z seksualnością człowieka,
 - b) rozpoznać niepokojące objawy świadczące o rozwijającym się schorzeniu ginekologicznym,
 - c) dokonywać krytycznej weryfikacji poglądów własnych i cudzych, w tym informacji przekazywanych przez czasopisma młodzieżowe,
 - d) podać powody dla których młodzi ludzie powinni wstrzymać się z decyzją o podjęciu współżycia seksualnego.
2. Wychowanka wie:
 - a) jakie zagrożenia niesie za sobą współżycie seksualne bez zabezpieczenia,
 - b) jakie istnieją możliwości zabezpieczenia się przed niechcianą ciążą i chorobami przenoszonymi drogą płciową,
 - c) gdzie może zaopatrzyć się w środki antykoncepcyjne,
 - d) że istnieją różnice w oczekiwaniach seksualnych między kobietami a mężczyznami.

Aktywne uczestnictwo w zajęciach sprzyjać będzie kształtowaniu postaw:

- 1) pozytywnego odniesienia płciowości do wartości nadrzędnych takich jak: rodzina, poszanowanie życia ludzkiego, małżeństwo, miłość,
- 2) akceptacji własnej płciowości,
- 3) życzliwości i empatii,
- 4) odpowiedzialności za siebie i drugiego człowieka,
- 5) szacunku dla drugiego człowieka i jego prawa do intymności.

Odpowiedzialne postępowanie odgrywa najważniejszą rolę w zapobieganiu HIV/AIDS, a młodzież nie może być w pełni odpowiedzialna, jeśli nie ma odpowiednich informacji, nie potrafi podejmować słuszných decyzji i dokonywać słuszných wyborów. Dlatego realizacja II etapu programu obejmuje cztery części:

- 1 Podstawowe wiadomości o HIV/AIDS i chorobach przenoszonych drogą płciową.
- 2 Kształtowanie asertywnych zachowań.
- 3 Uczenie odpowiedzialności: seks z zabezpieczeniem.
- 4 Zrozumienie i tolerancja wobec osób chorych na AIDS.

Cele programowe:

1. Każda podopieczna biorąca udział w zajęciach powinna:
 - a) wiedzieć czym różni się HIV od AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową,
 - b) wiedzieć w jaki sposób może dojść do zakażenia HIV,
 - c) wiedzieć w jakich sytuacjach nie istnieje ryzyko zakażenia się wirusem HIV,
 - d) umieć ocenić skuteczność poszczególnych metod zapobiegania zakażeniu,
 - e) wiedzieć dlaczego i jak unikać przedwczesnej inicjacji seksualnej lub przypadkowych kontaktów seksualnych,
 - f) umieć rozpoznać i uniknąć sytuacji, w których mogłaby zostać seksualnie wykorzystana,
 - g) posiadać niezbędne informacje do podejmowania przemyślanych decyzji dotyczących własnego zdrowia, które mogą ochronić ją przed zakażeniem HIV,
 - h) mieć świadomość zagrożeń i umieć zachować się asertywnie, kiedy pojawi się presja, aby odbyć stosunek seksualny,

- i) umieć wytłumaczyć partnerowi powody, dla których należy zabezpieczyć się podczas stosunku seksualnego, umieć powiedzieć "nie" w przypadku nakłaniania do odbycia stosunku seksualnego bez zabezpieczenia,
- j) wiedzieć gdzie można zaopatrzyć się w prezerwatywy,
- k) wiedzieć gdzie i kiedy zbadać się w kierunku zakażenia wirusem HIV,
- l) wiedzieć jakie procedury towarzyszą przeprowadzaniu testu na HIV i jakie są możliwości uzyskania wsparcia,
- m) zrozumieć, że AIDS wpływa na wszystkie sfery życia zakażonego człowieka i jego bliskich,
- n) umieć przyjąć postawę tolerancyjną wobec osób żyjących z HIV/AIDS,
- o) umieć i chcieć podzielić się swoją wiedzą z osobami zaprzyjaźnionymi.

Zawartość merytoryczna II etapu programu:

1. Podstawowa wiedza na temat HIV/AIDS:

- a) test ustalający poziom wiedzy wychowanków,
- b) HIV/AIDS- czy mnie dotyczy? - uświadomienie, że HIV/AIDS dotyczy nas wszystkich,
- c) HIV/AIDS - co to właściwie jest - podstawowe pytania i odpowiedzi,
- d) jak można zakażyć się HIV - informacje na temat sposobów zakażenia,
- e) kiedy nie można zakażyć się HIV - rozwianie nieuzasadnionych obaw,
- f) co się dzieje po zakażeniu HIV - informacje o okienku serologicznym, okresie bezobjawowym, kiedy HIV przechodzi w AIDS, jak przebiega choroba, jakie są jej objawy i symptomy,
- g) jak uchronić się przed zakażeniem - nauka oceny skuteczności metod zabezpieczających przed zakażeniem,
- h) styl życia a ryzyko zakażenia się HIV - zachowania ryzykowne, ocena własnej podatności na zakażenie,
- i) gdzie i jak szukać pomocy w przypadku podejrzenia o zakażenie HIV - informacje o placówkach, w których można uzyskać pomoc,
- j) omówienie ryzyka zakażenia HIV w związku z braniem narkotyków,
- k) test ewaluacyjny.

2. Kształtowanie umiejętności asertywnych zachowań:

- a) trening zachowań asertywnych - ćwiczenie umiejętności bycia asertywnym,
- b) ćwiczenie umiejętności tworzenia asertywnego komunikatu w sytuacjach związanych z odmową podjęcia współżycia seksualnego lub przyjęcia narkotyku,
- c) ćwiczenie umiejętności reagowania na namowy - techniki opóźniania, targowania się oraz odmawiania,
- d) przemoc seksualna - jak unikać tego typu sytuacji, jak sobie radzić

3. Uczenie odpowiedzialności - seks z zabezpieczeniem:

- a) informacje na temat prezerwatyw i ich używania - ćwiczenie umiejętności posługiwania się prezerwatywą,
- b) seks z zabezpieczeniem - ćwiczenie umiejętności argumentowania konieczności stosowania prezerwatywy podczas stosunku,
- c) seks z zabezpieczeniem - ćwiczenie nie poddawania się presji odbycia stosunku seksualnego bez zabezpieczenia,
- d) test ewaluacyjny.

4. Uczenie tolerancji i wyrozumiałości wobec osób żyjących z HIV i chorych na AIDS:

- a) wprowadzenie pojęcia dyskryminacji,
- b) zasady higieny i opieki nad osobą chorą na AIDS,
- c) jak zadbać o własne bezpieczeństwo z osobą chorą,
- d) jak mogę pomóc innym w uchronieniu się przed zakażeniem HIV,
- e) test ewaluacyjny - końcowy.

Obudowa dydaktyczna.

Metody pracy:

- a) **mini wykład prowadzącego** - metoda stosowana przy wprowadzaniu nowych informacji, wyjaśnianiu nowych pojęć, jako wprowadzenie do omawianego problemu;
- b) **komentarz prowadzącego** - metoda stosowana przy omawianiu ćwiczeń, przy samodzielnej pracy indywidualnej lub zespołowej, przy podsumowywaniu zajęć;
- c) **burza mózgów** - metoda stosowana przy poszukiwaniu rozwiązań omawianego problemu, wykorzystująca twórcze myślenie wychowanek, ośmielająca wychowanki, które niechętnie zabierają głos w dyskusji, służąca szybkiemu zbieraniu dużej ilości pomysłów i opinii;
- d) **dyskusja** - metoda stosowana dla umożliwienia swobodnej wymiany poglądów, pomagająca wyjaśnić i zrozumieć własne myśli, uczucia i postawy;
- e) **informacje zwrotne**;
- f) **analiza przypadku/ metoda sytuacyjna** - fikcyjne opowieści, które pozwalają wychowankom zdecydować jak jej bohaterowie powinni się zachować w określonych sytuacjach i jakie mogą być konsekwencje podjętych przez nich działań;
- g) **odgrywanie ról** - metoda stosowana przy przedstawianiu krótkich inscenizacji, opisujących możliwe sytuacje "z życia".

Formy prowadzenia zajęć:

- 1) praca indywidualna,
- 2) praca w zespołach,
- 3) praca z wykorzystaniem kart ćwiczeń,
- 4) ćwiczenia warsztatowe,
- 5) filmy fabularne i omówienie:
 - a) „Kids” – ukazujący różnice w traktowaniu seksu przez dorastających chłopców i dziewczęta oraz typowe sytuacje sprzyjające zakażeniu HIV,
 - b) „Oskarżeni” – traktujący o problemie zachowań prowokujących przemoc seksualną,
 - c) „Filadelfia” – pokazujący problem dyskryminacji osób chorych na AIDS,
 - d) „Podążaj w stronę światła” – wzruszający film o umieraniu dziecka chorego na AIDS.

Projekt ewaluacji

W celu stwierdzenia, w jakim stopniu, realizowane są cele programowe oraz jakie są efekty prowadzonych działań program objęty będzie ewaluacją.

Podstawę ewaluacji stanowić będą:

1. Test początkowy sprawdzający poziom wiedzy wychowanek na wejściu.
2. Test sprawdzający wiedzę na temat HIV/AIDS.
3. Test sprawdzający zakres opanowania materiału z zakresu asertywności.
4. Test sprawdzający zakres opanowania materiału z zakresu " Odpowiedzialne zachowanie - seks z zabezpieczeniem".
5. Test końcowy sprawdzający postęp w rozwoju wiedzy, umiejętności i postaw.

Ponadto ewaluacji programu służyć będą:

- 1) obserwacje poczynione w trakcie zajęć, odnotowywane w arkuszu spostrzeżeń,
- 2) informacje zwrotne od uczestniczek zajęć,
- 3) informacje od wychowawców i nauczycieli,
- 4) przeprowadzane ćwiczenia sprawdzające umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy.

6.2 „Jestem świadoma – mam wybór” -Małgorzata Bobek

Założenia programu:

Podstawowym i nadrzędnym założeniem programu jest zapobieganie i zmniejszanie szkód, które aktualnie występują w życiu naszych podopiecznych w związku z używaniem przez nie i ich rodziców alkoholu i innych substancji zmieniających świadomość.

Cele programu:

Celem programu jest przekazanie dziewczętom niezbędnej wiedzy na temat uzależnienia od substancji psychoaktywnych i alkoholu w taki sposób, aby zachęcić i zmobilizować je do aktywnego uczestnictwa w jego realizacji. Ważne jest, aby prowadzić zajęcia w atmosferze wzajemnej życzliwości, poszanowania dla odmiennych opinii i bezpiecznej oraz otwartej komunikacji.

Cele szczegółowe:

1. Uświadomienie negatywnych konsekwencji zdrowotnych, emocjonalnych i społecznych używania środków psychoaktywnych.
2. Obalenie mitów na temat alkoholu i narkotyków.
3. Budowanie poczucia własnej wartości.
4. Zachęcanie do życia w trzeźwości.
5. Dostarczenie modelu postaw asertywnych.
6. Zachęcanie do szukania pomocy w sytuacjach trudnych u osób dorosłych.
7. Propagowanie higienicznego stylu życia bez nałogów.
8. Budowa poczucia wpływu i odpowiedzialności za własne zdrowie.

Metody pracy:

- a) mini wykład prowadzącego – stosowany przy wprowadzaniu nowych informacji, wyjaśnianiu nowych pojęć;
- b) komentarz prowadzącego – stosowany przy omawianiu ćwiczeń, przy samodzielnej pracy indywidualnej lub zespołowej oraz podsumowaniu zajęć;
- c) praca w grupach – ułatwiająca nawiązanie lepszego kontaktu między wychowankami, uczącą współdziałania i współodpowiedzialności;
- d) burza mózgów – tworzenie listy pomysłów na rozwiązanie określonego problemu;
- e) dyskusja – umożliwiająca dzielenie się doświadczeniami i wspólną analizę omawianych problemów;
- f) odgrywanie ról – dające możliwość przeżycia sytuacji, które mogą zdarzyć się w życiu;
- g) informacje zwrotne;
- h) prezentowanie filmów edukacyjnych.

Formy prowadzenia zajęć:

1. Praca w zespołach.
2. Praca indywidualna.
3. Ćwiczenia.
4. Praca z wykorzystaniem kart ćwiczeń.

Tematyka zajęć:

1. Zajęcia wprowadzające normy i zasady pracy w grupie.

Cele:

- 1) zapoznanie się wychowanek biorących udział w zajęciach,
- 2) wspólne wypracowanie norm i zasad pracy na zajęciach.

Metody:

- a) burza mózgów,
- a) praca grupowa.

2. Poznajemy się przez zabawę część 1.

Cele:

- 1) budowanie zaufania i poczucia bezpieczeństwa w grupie,
- 2) rozwijanie otwartej komunikacji,
- 3) wzrost akceptacji.

Metody:

- a) praca indywidualna,
- b) praca grupowa,
- c) komentarz prowadzącego.

3. Poznajemy się przez zabawę część 2.

Cele:

- 1) ćwiczenie intelektu,
- 2) interakcje grupowe,
- 3) poznawanie się nawzajem i budowanie zaufania.

Metody:

- a) praca w grupach,
- b) praca indywidualna,
- c) komentarz prowadzącego.

4. Uzależnienie od środków zmieniających świadomość.

Cele:

1. Zapoznanie uczestników z definicją uzależnienia.
2. Uświadomienie wpływu środków psychoaktywnych na życie człowieka.

Metody:

- a) burza mózgów,
- b) praca indywidualna,
- c) praca grupowa.

5. Do czego są mi potrzebne używki?

Cele :

- 1) poznanie przyczyn zażywania środków zmieniających świadomość,
- 2) poznanie alternatywnych form poprawy swojego samopoczucia, radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Metody:

- a) burza mózgów,
- b) praca w grupie.

6. Prezentacja filmu „Candy” – droga do uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Cel:

1. Poznanie etapów uzależnienia na bazie doświadczeń bohaterów filmu „Candy”;

Metody:

- a) projekcja filmu,
- b) dyskusja.

7. Dlaczego młodzi ludzie nie biorą?

Cele:

- 1) poznanie swoich mocnych stron,
- 2) budowanie pozytywnego obrazu siebie,
- 3) poznanie przyczyn, dlaczego młodzi ludzie nie biorą.

Metody:

- a) burza mózgów,
- b) praca indywidualna.

8. Fakty i mity na temat alkoholu, narkotyków i innych używek.

Cele:

- 1) przekazanie wiedzy na temat działania używek na organizm człowieka,
- 2) skutki prawne wynikające z nadużywania środków psychoaktywnych,
- 3) poznanie mitów dotyczących alkoholu i narkotyków.

Metody:

- a) praca indywidualna,
- b) praca z tekstem,
- c) komentarz prowadzącego.

9. Dopalacze – śmietnik w moim organizmie.

Cel:

- 1) poznanie konsekwencji zażywania dopalaczy oraz ich rozprowadzania.

Metody:

- a) prezentacja filmu,
- b) burza mózgów,
- c) dyskusja.

10. Mam wybór – mówię NIE.

Cel:

- 1) uczestnicy znają sposoby odmawiania.

Metody:

- a) dyskusja,
- b) scenki sytuacyjne.

11. Zachowania ryzykowne – ciąg dalszy kształtowania postawy asertywnej (scenariusz zajęć według pomysłu Teresy Król).

Cele:

- 1) wychowanki wiedzą, na czym polega postawa asertywna,
- 2) umieją przedstawić argumenty, by nie sięgać po używki,
- 3) rozwijanie pragnienia przyjęcia postawy abstynencji wobec używek.

Metody:

- a) pogadanka,
- b) film edukacyjny „Alkohol a zachowania ryzykowne młodych ludzi”,
- c) praca w grupach,
- d) praca metodą 6 myślowych kapeluszy Edwarda de Bono.

12. Podsumowanie programu.

Cel:

- 1) sprawdzenie wiedzy wychowanek zdobytej podczas cyklu zajęć.

Metody:

- a) praca indywidualna,
- b) praca w grupie,
- c) dyskusja,
- d) projekcja filmu.

Warunki wdrożenia programu:

Zajęcia prowadzone będą przez wychowawcę posiadającego wiedzę na temat profilaktyki uzależnień jeden raz w tygodniu, będą trwały przez godzinę. Cykl programu obejmuje 12 zajęć.

Spodziewane efekty:

Po zrealizowaniu programu wychowanka powinna:

- 1) posiadać wiedzę na temat środków odurzających,
- 2) znać mechanizm uzależnienia od środków psychoaktywnych,
- 3) znać szkodliwość działania środków psychoaktywnych na organizm człowieka,
- 4) rozumieć, co to są zachowania ryzykowne i czy ich podjęcie jest bezpieczne dla młodego człowieka,
- 5) znać skutki emocjonalne, fizyczne i społeczne używania środków odurzających,
- 6) znać akty prawne dotyczące zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii,
- 7) potrafić zachować się asertywnie w sytuacji trudnej,
- 8) znać sposoby konstruktywnego radzenia sobie ze stresem,
- 9) znać inne alternatywne sposoby redukcji napięć emocjonalnych,
- 10) potrafić poprosić o pomoc osobę dorosłą.

Ewaluacja programu:

Ewaluację programu będzie można prowadzić poprzez:

- a) badania kontrolne w formie krótkich, anonimowych ankiet,
- b) analizę arkuszy obserwacji wychowanek biorących udział w programie,
- c) w miarę możliwości obserwacje losów wychowanek usamodzielnionych.

VII. UMIEJĘTNOŚĆ ZAGOSPODAROWANIA W SPOSÓB SPOŁECZNIE AKCEPTOWANY CZASU WOLNEGO, ROZWIJANIE I WZBUDZANIE TALENTÓW I ZAINTERESOWAŃ

Celem pobytu wychowanki w ośrodku jest korekta jej osobowości zmierzająca do wykształcenia postaw umożliwiających optymalne funkcjonowanie w rolach społecznych. Dlatego też naszym zadaniem jest rozwijanie psychospołecznych umiejętności życiowych wychowanek umożliwiających radzenie sobie z problemami życia codziennego i samorealizacją, a także kształtowanie poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności zaspokajających potrzeby psychiczne, emocjonalne, społeczne i ruchowe.

Uczestnictwo w kołach zainteresowań: teatralnym, muzycznym, sportowym, plastycznym, fotograficznym, bibliotecznym oraz krawieckim z elementami arteterapii pozwala naszym wychowankom na: rozwinięcie aktywności własnej, przygotowanie do pełnienia ról społecznych, odkrycie swoich mocnych stron, osiągnięcie poczucia zadowolenia z własnych działań, wyzwolenie wewnętrznej energii, doświadczenie satysfakcji płynącej z konstruktywnej pracy, rozbudzenie zainteresowań, odkrycie nowej kategorii w życiu czyli „brak nudy”.

Koło teatralne pracuje w oparciu o autorski program wychowania przez dramę.

7.1. Program autorski wychowania przez dramę „Teatr- to nie zwyczajne zwierciadło lecz szkło powiększające”- Danuta Stuła, Tomasz Stuła.

Rodowód dramy

Metoda ta wywodzi się z idei „Nowego Wychowania”- Johna Deweya i Nowoczesnej Szkoły Francuskiej Technik Freineta. Istotą tych kierunków było uzależnienie zasad, treści i metod kształcenia od właściwości psychicznych dziecka, od jego potrzeby działania, zabawy i ekspresji twórczej. W krajach anglosaskich i romańskich dramę do dydaktyki wprowadzono w latach trzydziestych ubiegłego stulecia.

W naszym kraju dramę jako metodę nauczania i wychowania propagują od lat 80-tych panie Halina Machulska- aktorka, Anna Dziedzic- reżyser Teatru Ochoty, pedagog dramy, Alicja Pruszkowska- nauczycielka- pedagog dramy i inni.

Istota dramy

Termin drama pochodzi od słowa greckiego „drao”- działam, usiłuję. Krystyna Pankowska w swojej pracy „Drama- zabawa- myślenie” wyjaśnia: Podstawą dramy jest fikcyjna, wyobraźniowa sytuacja, która powstaje, gdy kilka osób we wspólnej przestrzeni przedstawia coś, co nie jest w danym czasie obecne, używając jako środków wyrazu swoich ciał i głosów”. Drama wykorzystuje właściwą naturze człowieka spontaniczność, ekspresję oraz skłonność do naśladownictwa i zabawy. Metoda ta uczy samodzielności myślenia, działania, aktywności i otwartości, rozwija wyobraźnię i fantazję, plastykę ciała, wzbogaca słownictwo, wyrabia umiejętność współżycia i pracy w grupie. W dramie trzeba się wczuć w postać, być, działać, a nie grać.

Główną zasadą dramy jest uczestnictwo – przymiarka do rozwiązywania problemów, życie na próbę. Celem dramy jest harmonijny rozwój człowieka.

Scenariusz w dramie zawsze ma formę otwartą, czyli że dramaturgia przewidywalna jest tylko w ogólnych zarysach. Drama staje się w momencie, gdy się odbywa. Koncepcja jest starannie przygotowana przez wychowawcę, tym niemniej, gdy do akcji wkraczają uczestnicy, wszystko się może zdarzyć. Natomiast rola w dramie, to przyjęcie punktu widzenia postaci, a nie odgrywanie. Jedną z podstawowych zasad dramy, to działanie jednocześnie. Nie może być tak, że część grupy pracuje, a część czeka na swoją kolej. Wychowawca też jest w roli, czyli włącza się w działanie poszczególnych grup, może być koordynatorem, ‘przewodnikiem stada”, mistrzem gry. Wychowawca

określa strategię, tzn. sposób wykorzystania technik dramowych, ale musi być przygotowany na korygowanie swoich pomysłów, bo w dramie zdarza się mnóstwo niespodzianek. Trzeba na nie reagować z refleksem, nie można pozwolić na „dryfowanie akcji”, ale jednocześnie trzeba być otwartym na pomysły wychowanek. Dlatego drama, to trening twórczego myślenia i intuicji. Także dla wychowawcy.

Klasycznym przykładem uczenia się przez dramę jest pytanie: „Kto to jest osoba niewidoma?” Odpowiedzią może być: „Jest to osoba, która nic nie widzi”. Alternatywna odpowiedź na to pytanie to: „Zamknij oczy i spróbuj znaleźć wyjście z tego pomieszczenia”.

Pierwsza odpowiedź zawiera informację, druga dostarcza pytającemu doświadczenia, przekraczającego zwykłą wiedzę.

Uzasadnienie wyboru dramy jako metody pracy z grupą w MOW.

Celem pobytu wychowanki w ośrodku jest korekta jej osobowości zmierzająca do wykształcenia postaw, umożliwiających optymalne funkcjonowanie w rolach społecznych. Interwencja pedagogiczna obejmuje: opiekę, wychowanie i terapię, aby zadania wynikające z tych działań pracy były skuteczne, konieczna jest adekwatna diagnoza opracowana na podstawie informacji pochodzących z różnych źródeł i obejmująca podstawowe płaszczyzny funkcjonowania wychowanek.

Te płaszczyzny to:

- 1) społeczne funkcjonowanie,
- 2) funkcjonowanie w roli ucznia,
- 3) stan zdrowia,
- 4) poziom rozwoju emocjonalnego i poznawczego.

Drama jest metodą pozwalającą na łączenie podczas zajęć wielu zadań wychowawczych, czyli: diagnozowania, opieki (kompensowania deficytów rozwojowych), wychowania (budowanie systemu wartości), rozwoju funkcji poznawczych, terapii.

Nasze wychowanki mają najczęściej znacznie ograniczone możliwości intelektualne (zazwyczaj ze względu na uwarunkowania środowiskowe), natomiast korelacja między ilorazem inteligencji a zdolnością do tworzenia dramy praktycznie nie istnieje, co już stanowi o wartości metody w naszych warunkach. Zaburzona socjalizacja i niewykształcona emocjonalność, zwłaszcza w zakresie empatii i uczuć wyższych, charakteryzują kierowane do nas dziewczęta. Stąd konieczność stosowania ćwiczeń rozwijających uczucia, intuicję, otwartość i kształtujących stosunki międzyludzkie.

Nasze podopieczne charakteryzuje też przewaga procesów pobudzenia nad hamowaniem - wchodzenie w rolę, uczestniczenie w zajęciach dramowych ułatwia im uzyskanie samoświadomości i samokontroli.

Praca dramą stwarza naszym podopiecznym możliwość przeżycia „na niby” roli: kata, ofiary, żebraka, króla i przyjrzenia się własnym emocjom i uczuciom towarzyszącym odgrywaniu roli oraz bezpiecznego uzewnętrznienia własnych przeżyć. Działania takie powodują wzrost empatii oraz określenie własnych profili psychologicznych, co w konsekwencji prowadzi do świadomych zmian postaw życiowych.

Poczucie przynależności, wspólny cel, wspólne doświadczenia i przeżycia pozwalają tworzyć jakościowo lepsze związki interpersonalne w małej grupie społecznej, trwalsze więzi emocjonalne, poczucie własnej wartości, a przede wszystkim większe poczucie bezpieczeństwa.

Zajęcia będą odbywały się w grupie 8- 12 osobowej, składającej się z różnych osobowości. Interwencja pedagogiczna nie może zaszkodzić żadnej z nich. Drama jest metodą nieinwazyjną, nie burzy osobowości lecz ją rozwija. Rolą wychowawcy nie jest narzucanie nowego zestawu sztucznych czynników lecz rozpoczynanie pracy od takich aspektów osobowości ludzkiej, które istnieją we wszystkich ludziach od urodzenia. W pierwszym etapie jesteśmy zainteresowani, aby pomóc jednostce odkryć jej własne możliwości. W późniejszym stadium drama obejmuje odkrywanie i

badanie środowiska (uwrażliwienie na innych), ostatni etap to wzbogacanie możliwości swoich i środowiska. Jak wynika z powyższego wywodu drama jest zgodna z zasadami i etapami wychowania resocjalizacyjnego.

Ostatnim czynnikiem mającym wpływ na wybór dramy jako metody pracy z grupą jest zainteresowanie wychowawcy metodami kulturo-technicznymi wynikającymi z doświadczeń pracy harcerskiej (zabawa tematyczna), fascynacja teatrem i sztukami plastycznymi, otwarcie na potrzeby dzieci i młodzieży oraz szukanie sposobów skutecznej pomocy.

Miejsce zajęć

Zajęcia z zakresu dramy odbywać się będą w sali teatralnej odizolowanej od innych pomieszczeń.

Czas trwania zajęć

90 minut raz w tygodniu.

Każde ćwiczenie dramatyczne zabiera dużo czasu, bowiem składa się na nie:

- 1) polecenie wychowawcy,
- 2) etap przygotowania grupy do realizacji (rozmowy, dyskusje, wybór wspólnego pomysłu, skupienie się przed wejściem w rolę),
- 3) przedstawienie efektu pracy zespołowej,
- 4) omówienie prezentacji obserwatorów i wykonawców.

Sporadycznie pojawiają się zajęcia kilkugodzinne lub długofalowe, kiedy jeden temat jest kontynuowany przez kilka tygodni.

Cele

1.Wychowawcze:

- a) rozwijanie percepcji intelektualnej, emocjonalnej i duchowej,
- b) rozbudzanie wrażliwości moralnej i estetycznej,
- c) rozwijanie wewnętrznej dyscypliny i postawy humanistycznej,
- d) uczenie tolerancji i empatii,
- e) przygotowanie do pełnienia przyszłych ról społecznych,
- f) kształtowanie pozytywnych zachowań społecznych,
- g) eliminowanie niepożądanych nawyków,
- h) uczenie analizy własnego postępowania,
- i) umożliwienie zmiany zachowania i myślenia .

2.Terapeutyczne:

- a) umożliwienie rozładowania napięć wewnętrznych,
- b) likwidowanie emocji takich jak lęk, kompleksy, nieśmiałość,
- c) wyzwolenie wiary we własne siły i możliwości,
- d) pozwolenie osiągnięcia osobistej satysfakcji i zadowolenia,
- e) zwiększenie poczucia atrakcyjności i popularności w grupie,
- f) ułatwienie osiągnięcia dojrzałości emocjonalnej, wewnętrznego spokoju, poczucia wartości i bezpieczeństwa.

3.Kreatywne :

- a) rozwijanie pamięci, myślenia refleksyjnego i wyobraźni,
- b) rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,
- c) kształtowanie wrażliwości,
- d) rozwijanie twórczej aktywności.

4.Inspirujące:

- a) wyzwalanie możliwości twórczych,
- b) przygotowanie wychowanki do odbioru i korzystania z dóbr kultury (muzyka, taniec, teatr),
- c) uczenie sposobów zdobywania wiedzy,
- d) umożliwienie ekspresji ruchowej.

5.Komunikacyjne:

- a) rozwijanie umiejętności komunikowania się werbalnego i pozawerbalnego,
- b) rozwijanie słownictwa, frazeologii, i zakresu pojęć wychowanki,
- c) umożliwienie swobodnego i spontanicznego wyrażania swoich myśli i uczuć,
- d) uczenie słuchania, zadawania pytań i twórczego rozwiązywania problemów,
- e) uczenie modulacji głosu.

6.Integrujące:

- a) dążenie do uspołecznienia wychowanki,
- b) wyrabianie umiejętności współdziałania w grupie,
- c) rozwijanie społecznego zrozumienia i współczucia,
- d) uczenie rozpoznawania i interpretacji wewnętrznych stanów uczuciowych, wyrażania stanów psychicznych i uzewnętrzniania uczuć,
- e) rozwijanie umiejętności interpretowania wyglądu, mowy i czynów.

7.Indywidualizujące:

- a) umożliwienie indywidualnej kreacji,
- b) wyzwalanie samodzielności i inicjatywy,
- c) wdrażanie do samodzielnej pracy : własne przygotowanie roli, nadanie jej wewnętrznego wyrazu i charakterystyki.

Metody :

Na metody potrzebne do zrealizowania programu składają się techniki i strategie dramy.

Techniki dramy

Techniki – to hasła, stopklatka, rzeźba, obraz, prace parami, rytuał, stosowanie pytań, stosowanie kontrastów, stosowanie napięcia, wchodzenie i wychodzenie z roli, „magiczne jak gdyby”, improwizacja tu i teraz, stosowanie symbolu, lustro, cienie, status roli, struktura dystansu, zatrzymanie akcji dla refleksji, punkt startu „przynęta”, punkt zwrotny, punkt kulminacyjny. Techniki możemy podzielić na cztery grupy:

1. Role typowe- dialogi, rozmowy, wywiady, informacja zwrotna.
2. Konwencje rzeźby obrazu i filmu (istotą rzeźby i pozy jest bezruch).
3. Techniki plastyczne i manualne.
4. Ćwiczenia głosowe i pisemne – wiersze, piosenki, list, pamiętnik, dziennik.

Rola – bycie w roli jest głównym sposobem pracy w dramie. Polega to na tym, że uczestnik dramy jest sobą w nowej, nieznanym dla siebie, odmiennej od życia sytuacji lub stara się być w sytuacji postaci. W przeciwieństwie do grania roli w teatrze, w dramie jest się w roli. Rola może być użyta do następujących celów:

- a) jako maska, spoza której uczestnicy mogą wypróbowywać idee oraz działania: „ Mogę być złodziejem albo aniołem”;
- b) do pogłębiania punktów widzenia i stanów emocjonalnych, które są zazwyczaj przyjmowane lub doświadczane;
- c) do dostarczania statusu, np. kata lub ofiary i innych;
- d) do motywowania, poszukiwania odpowiedzi, dyskutowania i spierania się, dawania rad, negocjowania, rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, np. w roli sędziego;
- e) do rozszerzania znaczeń i zastosowania form językowych, np. innym językiem będzie mówił urzędnik, a innym obcokrajowiec słabo znający język;
- f) jako zachęta do użycia wyobraźni, np. „ Jesteś w roli króla lub lekarza”;
- g) jako przekazanie informacji o pewnych faktach w sposób zwięzły, aktywny i ekspresyjny, np. „Jesteś w roli sprawozdawcy sportowego”.

Podejmowanie w dramie roli nie jest na pokaz. Bycie w roli nie wymaga zdolności aktorskich.

Wywiad – częsty sposób pracy w roli. Wywiad może być prowadzony po cichu, intymny, dwuosobowy, i oficjalny, prowadzony przez całą grupę z jedną czy kilkoma osobami. Wywiady mogą wychowanki prowadzić będąc w rolach i poza rolami, pozostając sobą.

Rozmowa – partnerzy siedzą naprzeciwko siebie i rozmawiają na wyznaczony temat. Mają określony czas pracy. Po zakończeniu rozmowy zdają relację.

Obie konwencje bycia w roli, rozmowa i wywiad są technikami bardzo bezpiecznymi, nie wymagają umiejętności aktorskich; angażują emocjonalnie, rozwijają myślenie i wyobraźnię, doskonale nadają się do ćwiczeń w mówieniu.

Rzeźba – jest techniką, która polega na tym, że przygotowuje się ją w zespołach dwuosobowych lub wieloosobowych: jedna wychowanka jest „rzeźbiarzem”, inne „materiałem do rzeźbienia”.

Rzeźbiarz rzeźbi, dotykając i ustawiając partnera, który ma obowiązek całkowicie się mu podporządkować. Rzeźba jest techniką łatwą i lubianą, rozwijającą plastykę ciała, uczucia, wyobraźnię i myślenie. Ćwiczenie może służyć wychowaniu estetycznemu i edukacji teatralnej.

Hasło – to technika wykorzystywana dla rozgrzewki i przygotowania tematu zajęć.

Informacja zwrotna – jest ważnym elementem relacji między ludźmi. Pomaga w uświadomieniu znaczenia wzajemnego oddziaływania na siebie wszystkich uczestników dramy. Przyczynia się do tworzenia dobrego klimatu.

Obraz, obraz żywy, obraz bez ruchu, stop-klatka, zdjęcie, fotografia – przyjęło się stosować wszystkie te terminy na określenie tego samego ćwiczenia. W żywym obrazie to znaczy w obrazie skomponowanym z ludzi, zostaje uchwycone zdarzenie w najbardziej dramatycznym momencie i zatrzymane jak w stop-klatce filmowej lub na fotografii. Jest to technika bardzo bezpieczna i skupiająca.

Rysunek – należy do technik plastycznych. Może to być rysunek przedmiotu związanego z daną sytuacją dramową, np. maskotki lub karykatury. Wychowanki rysują indywidualnie, w małych zespołach dowolną lub wyznaczoną techniką. Ćwiczenie nie wymaga uzdolnień plastycznych. Rozwija dar obserwacji, uczy patrzenia i widzenia, rozbudza wyobraźnię i fantazję. Ekspresja plastyczna w sposób naturalny wyzwala elokwencję, inicjuje wypowiedzi, staje się punktem wyjścia opisów, opowiadań i charakterystyki postaci.

Przedmiot- znak – należy do techniki plastycznej. Młodzież przynosi na zajęcia przedmioty należące do danej osoby, charakteryzujące jej wygląd lub zainteresowania. Technika staje się punktem wyjścia do opisów, charakterystyk, opowiadań.

List – rozpoczyna serię ćwiczeń w czytaniu i pisaniu. Jest to technika ściśle związana z rolą. List wprowadza się często wtedy, gdy fikcyjny bohater, którego problemami się zajmujemy, nie żyje, zaginął, wyjechał daleko lub jest chory psychicznie. List przybliża nieobecną postać, rzuca nowe światło na dramat tego człowieka, pomaga odkryć jego tajemnicę.

Dziennik, pamiętnik – wprowadzamy w podobnych okolicznościach jak list. Dziennik lub pamiętnik może być odczytywany przez osobę, która go pisała, może też być odnaleziony po latach i czytany przez ludzi bliskich autorowi lub zupełnie obcych. Można podać wychowankom pamiętnik z zapiskami szczątkowymi, poplamionymi i porwanymi. Jedna grupa opracowuje materiał fragmentaryczny, druga inspirowana kilkoma niepełnymi zdaniami, zwrotami i słowami, rekonstruuje go w całości. Potem próbuje go odczytać w imieniu autora, bądź też w roli dziennikarza wiadomości telewizyjnych, zawiadamiającego o znalezieniu takiego dziennika i odczytującego jego fragmenty.

Improwizacja – o improwizacji można mówić wtedy, gdy jedna lub więcej osób otrzymuje rolę oraz temat i próbuje działać w związku z postawionym zadaniem. Podstawą jest tekst tworzony na gorąco, w trakcie rozwijającego się sporu i konfliktu z partnerem. Improwizacja może dotyczyć tylko tekstu (bez działania). Innym wariantem może być improwizacja werbalna, połączona z sytuacjami. Uczestnicy czasami wykorzystują w niej proste elementy scenograficzne, meble, rekwizyty lub rozgrywają działania pantomimiczne. Niezmieniona pozostaje zasada: znany jest początek improwizacji, finał zaś – niewiadomy.

Wyróżniamy scenkę improwizowaną i przedstawienie improwizowane.

Inscenizacja – o inscenizacji (spektaklu) mówimy wtedy, gdy występuje wyraźny podział na scenę i widownię, na aktorów i publiczność. Punktem wyjścia inscenizacji jest scenariusz. Aktorzy starannie opracowują sytuacje i działania. Uczą się tekstu na pamięć. Elementy inscenizacji: aktor i jego środki wyrazu, przestrzeń, ruch sceniczny, scenografia, kostium, rekwizyt, muzyka, światło.

Ćwiczenia głosowe –to recytacja indywidualna i zespołowa, rytmizacja tekstu i melorecytacja. Można też wprowadzić wygłaszanie utworu na podkładzie muzyczno-wokalno-dźwiękowym.

Głosowa gra dramatyczna rozluźnia, „otwiera” i integruje grupę, usprawnia „aparat mówienia” (poprawia oddech, emisję, dykcję), rozwija wrażliwość słuchową i wyobraźnię.

Ćwiczenia wykorzystujące zmysły do rozwijania wyobraźni – ćwiczenia wprowadzane w celu wyciszenia wewnętrznego i skupienia grupy. Związane ze zmysłami człowieka, wzrokiem, słuchem, dotykiem, węchem i smakiem, służą rozwijaniu wyobraźni. W trakcie odczytywania przez wychowawcę celowo wybranego tekstu, wychowanki mają zamknięte oczy. Potem opowiadają o obrazach, formach, kolorach, postaciach i zdarzeniach, jakie pojawiły się w ich wyobraźni pod wpływem słuchanego utworu.

Strategie

Strategie to sposoby, za pomocą których wychowawca osiąga cel dramy. W skład wybranych strategii wchodzi różne środki, między innymi wymienione wyżej techniki. Najczęściej w dramie stosuje się następujące techniki:

1. „Pięć poziomów świadomości w stopklatce”.
2. „Antycypacja i retrospekcja”.
3. „W płaszczu eksperta”.
4. „Teatr forum”.
5. „Telefon zaufania”.
6. „Nauczyciel w roli”.

Pięć poziomów świadomości - poziom czynności (Co teraz robisz?).

- 1) poziom motywacji (Dlaczego to robisz?);
- 2) poziom oczekiwań (Co chcesz osiągnąć?);
- 3) poziom modeli i wzorów (Skąd wiesz, że takie zachowanie jest odpowiednie w danej sytuacji?);
- 4) poziom przekonań (Jakie są twoje zasady?).

Analiza poziomów zrozumienia i świadomości jest znakomitą okazją do refleksji i dyskusji na temat postaw i wartości.

Antycypacja i retrospekcja (strategia wyprzedzania i patrzenia wstecz)– wychowawca proponuje grupom, aby opowiedziały swoje najciekawsze przeżycia. Wybrane z każdej grupy najciekawsze zdarzenie będzie pokazane pozostałym grupom w formie stopklatki. Następnie wychowawca proponuje grupie, aby przeniosła się z tym zdarzeniem w przyszłość, np. 10 minut po oglądanym zdarzeniu, również w stopklatce (antycypacja). Uczestnicy zajęć po wykonaniu tych poleceń zadają pytania, analizują zmiany, zastanawiają się nad konsekwencjami. Może być też tak, iż wychowawca poleca grupie, aby zbudowała sytuację poprzedzającą dane zdarzenie (retrospekcja) i wówczas również, już po stopklatce, ma miejsce dyskusja , analiza i refleksja.

W płaszczu eksperta - strategia ta wiąże się z uczeniem i wymaga od uczestników akceptowania fikcji – umownej wiary, że są członkami Instytutu, organizacją specjalistów, których celem jest realizowanie zamówień klientów. W rolach ekspertów nie ma spraw załatwianych na niby. Należy je poznać konkretnie i wszechstronnie, na różne sposoby, zaś ekspertyza powinna być przekazana np. przez pisanie, rysowanie czy też prezentacje. Nie są to produkty kończące proces poznawania, a raczej sposoby, bogactwo do dalszego wykorzystania i przetworzenia. W tej strategii praca jest ciągłym przetwarzaniem. Uczestnicy pracujący jako eksperci szybko zauważają wyniki działań lub ich brak. Powinni porozumiewać się między sobą różnymi środkami werbalnymi (telefon, kamera, dyktafon), za pomocą pisma (listy, gazeta, ogłoszenia, zarządzenia, sprawozdania, cytaty, faksy , depesze, maile), a także korzystać ze środków pozawerbalnych: gesty, spojrzenia, ruchy ciała, mimika). Należy obdarzyć wychowanki pełną odpowiedzialnością w podejmowaniu decyzji.

Istotnym warunkiem pracy jest zaniechanie elementów współzawodnictwa i konkursów w pogoni za lepszymi wynikami. Wychowawca powinien unikać gadulstwa, tolerować pomyłki. Należy docenić wkład każdej wychowanki.

Teatr forum – to strategia dramowa nadająca się do stosowania w dużych zespołach uczestników. Sprzyja realizowaniu celów związanych z rozwojem języka pojęć (przyczynia się do ich zrozumienia), wzbogaca słownictwo, sprzyja rozwojowi świadomości i ekspansji teatralnej, a także pomaga w zrozumieniu trudnych uniwersalnych pojęć. Może być przygotowaniem do strategii „ Poziomy zrozumienia i świadomości w stopklatce”.

Telefon zaufania – strategia, która może mieć o następujący przebieg:

- 1 Wychowawca rozdaje wychowankom ilustracje, na których ukazane są różne osoby w trudnych sytuacjach, np. 14-letnia dziewczynka zakrwawiona i brudna, człowiek niesiony na noszach itp.
- 2 Uczestnicy dramy w parach zastanawiają się nad znalezieniem uzasadnienia dla wybranych sytuacji, określają przeszłość i poszukują sposobu pomocy dla bohatera ilustracji.
- 3 Wychowanka w roli „bohatera z ilustracji” dzwoni do „Telefonu zaufania”.
- 4 Wybrana osoba lub wychowawca w roli psychologa odbiera telefony i udziela rad.

Nauczyciel w roli – wchodzenie w rolę wychowawcy podczas zajęć dramy i wychodzenie z niej ,pozwala na zlikwidowanie podziału wychowawca- wychowanki podczas zajęć. Tworzy się płaszczyzna partnerstwa. Wychowawca w roli musi sobie odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Jaki związek z pracą wychowanek będzie miała mija rola? Jaki status? Eksperta? Doradcy?
2. Kogoś posiadającego władzę? Mniej wiedzącego? Czy będę rzucać wyzwania, czy je podejmować? Czy chcę , aby wiadano, że ja prowadzę, czy lepiej , aby mnie prowadzono?
3. Co powinna wnosić moja rola? Fabułę? Problemy, np. agresję, bierność, nowe fakty. Nową perspektywę – miejsca, czasu czy statusu?
4. Do jakich pytań upoważnia mnie moja rola?
5. Jakie pytania będą chciały lub mogły postawić mi wychowanki?
6. Jakie nastawienie do mnie wywoła moja rola? Identyfikację, empatię, alienację, niechęć?
7. Czy będzie interesująca emocjonalnie, intelektualnie?
8. Czy to odpowiada moim celom wychowania?

Najważniejsze w tej strategii jest zdecydowane zaznaczenie wejścia w rolę, jak i momentu wyjścia z niej.

Tematyka zajęć:

1. Świat zabawy i gry.
2. Ćwiczenia integracyjne budujące poczucie bezpieczeństwa w grupie.
3. Ćwiczenia uaktywniające i podnoszące energię grupy.
4. Ćwiczenia rozwijające wrażliwość zmysłów i wyobraźnię.
5. Pierwsze wprawki dramatyczne.
6. Działania dramowe – improwizacje w określonych rolach.
7. Ćwiczenia dramowe wokół wybranego problemu.
8. Zadania dramowe oparte na rozwiązywaniu sytuacji konfliktowej.
9. Drama jako rodzaj improwizowanego zdarzenia teatralnego.
10. Praca nad przygotowaniem pokazu pracy warsztatowej.
11. Pokaz pracy kończącej zajęcia.

Ewaluacja programu:

Ewaluacji założonych celów programu służyć będą:

- 1) systematyczna obserwacja,
- 2) ćwiczenia sprawdzające umiejętności nabyte przez wychowanki,

- 3) comiesięczna sesja informacji zwrotnych,
- 4) rozmowy indywidualne,
- 5) informacje od pozostałych wychowawców grupy i nauczycieli w szkole.

Bibliografia:

1. Anna Dziedzic, Drama a wychowanie, Warszawa : Wyd. CODN, 1999
2. Teresa Lewandowska-Kidoń, Drama w kształceniu pedagogicznym, Lublin: Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001
3. Halina Machulska, Alicja Pruszkowska, Jan Tatarowicz , Drama w szkole podstawowej, Warszawa: WSiP, 1997
4. Krystyna Pankowska, Edukacja przez dramę, Warszawa: WSiP, 1997
5. Brian Way, Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży, Warszawa: WSiP, 1997
6. Anna Dziedzic, Janina Pichalska, Elżbieta Świdarska, Drama na lekcjach języka polskiego, Warszawa: WSiP, 1995
7. Krystyna Pankowska, Pedagogika dramy, Teoria i praktyka, Warszawa: Wyd. Akademickie „Żak”, 2000
8. Roger Caillois, Gry i ludzie, Warszawa: Oficyna wydawnicza VOLUMEN, 1997

7.2. Kołko muzyczne- Autorski program zajęć muzyczno-rytmicznych – Jacek Kafka.

Program stanowi szansę alternatywnej formy funkcjonowania w środowisku placówki. Zajęcia muzyczno - rytmiczne to dodatkowy element w korekcji ich osobowości dziewcząt, zmierzający do wykształcenia postaw, umożliwiających optymalne funkcjonowanie w rolach społecznych.

Muzyka jest naturalnym sposobem wyrażania uczuć i emocji. Słuchanie jej kształtuje wrażliwość, a umiejętność gry na instrumencie wzbogaca możliwości dzielenia się tym, co trudno ująć w słowa. Znaczeniu muzyki dla rozwoju intelektualnego, psychologicznego i społecznego poświęcono wiele badań. Wnioski z tych prac świadczą o niebagatelnym wpływie sztuki muzycznej na rozwój człowieka w wielu sferach. Potwierdzają to pedagodzy, psycholodzy zajmujący się muzykoterapią, pracujący z dziećmi dyslektycznymi oraz nauczyciele osób niepełnosprawnych.

Dobroczynne działanie muzyki na rozwój emocjonalny znane jest od dawna i znalazło swoje odbicie w powiedzeniu: muzyka łagodzi obyczaje. Istotnie, wychowanie przez muzykę sprzyja kształtowaniu właściwych relacji społecznych i postaw moralnych, uczy współdziałania. Wspólne wykonywanie muzyki wymaga koncentracji i zespołowego dążenia do osiągnięcia zamierzonego efektu, a także uczy odpowiedzialności za działanie własne (jednostki) i grupowe.

Cele programu:

- 1 Rozwijanie swoich zainteresowań, talentów, wrażliwości muzycznej.
- 2 Nabycie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych, keyboardzie i gitarze.
- 3 Zwiększenie poczucia własnej wartości, przełamanie lęku przed występami publicznymi, umiejętność współpracy w grupie.
- 4 Kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, podejmowania decyzji słusznych dla grupy, wyrabianie odpowiedzialności za członków grupy, ponoszenie odpowiedzialności za przygotowania oraz wspólny występ artystyczny, wyrabianie samodyscypliny.
- 5 Uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.

Program zawiera:

- 1) Cykl zajęć rytmicznych:
 - a) instrumentach perkusyjnych,
 - b) nauka umiejętności - nauka podstawowych zagadnień z rytmiki, koordynacji ruchowej oraz gry na i współpracy w zespole muzycznym,
 - c) nauka konstruktywnych form spędzania czasu wolnego.
- 2) Cykl zajęć muzycznych:
 - a) nauka podstawowych technik dotyczących śpiewu solowego i grupowego,
 - b) nauka zapamiętywania dużej ilości tekstu,

- c) nauka interpretowania i zrozumienia tekstu,
- d) pomoc w tworzeniu swojej autorskiej piosenki

Opis działań:

Program przewiduje:

- 1) Cykl zajęć rytmicznych:
 - a) nauka gry na bębnach
 - b) ćwiczenia rytmiczne w metrum 4/4, 3/4 oraz 2/4,
 - c) ćwiczenie koordynacji słuchowo – ruchowej w oparciu o proste przebiegi rytmiczne,
 - d) posługiwanie się prostym zapisem sekwencji rytmicznej,
 - e) ćwiczenie prostej sekwencji rytmicznej w oparciu o informacje zawarte w zapisie,
 - f) ćwiczenie gry prostej sekwencji muzycznej wspólnie z grupą, indywidualnie,
 - g) łączenie kilku różnych sekwencji rytmicznych bazujących na tym samym tempie i metrum muzycznym.
- 2) Cykl zajęć muzycznych:
 - a) poprawne powtarzanie prostej linii melodycznej,
 - b) ćwiczenie poprawnej intonacji linii melodycznej z tekstem,
 - c) ćwiczenie śpiewu solowego i grupowego,
 - d) ćwiczenie śpiewu z akompaniamentem instrumentalnym oraz z podkładem muzycznym,
 - e) ćwiczenie podstaw gry na gitarze,
 - f) ćwiczenie podstaw gry na keyboardzie.

Metody pracy:

- 1) analityczno –percepcyjna,
- 2) ekspresji,
- 3) praktycznego działania,
- 4) podająca- mini wykład, opis, wyjaśnienie,
- 5) występ publiczny,
- 6) wycieczka edukacyjna i udział w koncercie w charakterze słuchacza,
- 7) przykładu własnego.

Formy:

- 1) indywidualna,
- 2) grupowa,
- 3) zespołowa.

Środki dydaktyczne :

- 1) bębny afrykańskie,
- 2) instrument klawiszowy,
- 3) gitara, ukulele,
- 4) instrumenty perkusyjne,
- 5) środki pieniężne na zakup biletów i przejazd na koncerty.

Planowane efekty:

- 1) Wychowanka umie:
 - a) wystukać proste sekwencje rytmiczne w metrum 4/4, 3/4 i 2/4,
 - b) zaintonować linię melodyczną wybranego przez siebie utworu,
 - c) zapamiętać obszerną partię tekstu piosenki(piosenek),
 - d) zaprezentować publicznie przygotowany program artystyczny,
 - e) współpracować w zespole muzycznym,
 - f) zagrać podstawowe chwytty na gitarze klasycznej,
 - g) zagrać akompaniament na keyboardzie do wybranych utworów muzycznych.
- 2) Wychowanka wie:

- a) jak należy współpracować w zespole muzycznym,
- b) na co należy zwrócić uwagę ucząc się nowej piosenki,
- c) w jaki sposób obchodzić się z instrumentami muzycznymi,
- d) jak właściwie zaprezentować się podczas występów publicznych.

Ewaluacja

W celu stwierdzenia w jakim stopniu zostały zrealizowane cele oraz jakie są efekty prowadzonych działań program zostanie objęty ewaluacją.

Do ewaluacji programu służyć będą:

- 1) obserwacje poczynionych postępów w trakcie zajęć od momentu rozpoczęcia programu do jego podsumowania ,
- 2) informacje zwrotne od wszystkich uczestniczek zajęć,
- 3) informacje od wychowawców i nauczycieli,
- 4) przygotowanie i prezentacja programu artystycznego będącego efektem całorocznej pracy uczestniczek.

Bibliografia

- 1 O. Lipkowski, Resocjalizacja, Warszawa 1987
- 2 B. Śliwerski, Współczesne teorie i nurty wychowania, Kraków 2003

7.3 Kółko plastyczne

Celem kółka plastycznego jest:

- 1 Rozwijanie zdolności i zainteresowań plastycznych, rozbudzanie wyobraźni i inwencji twórczej dzieci poprzez wykonywanie prac z wykorzystaniem różnorodnych technik plastyczno - rękodzielniczych.
- 2 Wyzwalanie aktywności twórczej.

Nieodzownym aspektem podejmowanych działań jest realizacja celów wychowawczych takich jak:

- 1) poszanowanie zasad współżycia społecznego,
- 2) umiejętność współdziałania w grupie,
- 3) wzmocnienie szacunku wobec własnej pracy oraz pracy innych,
- 4) przestrzeganie regulaminu pracowni,
- 5) zrozumienie istoty samodzielności i odpowiedzialności za wykonane zadanie.

Sfera intelektualno - emocjonalna dotyczy realizacji następujących celów:

- 1) wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa, samoakceptacji, twórczego spełnienia,
- 2) wzmocnienie poczucia odpowiedzialności,
- 3) wytworzenia pozytywnego stosunku do świata,
- 4) rozładowywania negatywnych napięć, emocji i agresji,
- 5) odkrywania i kształtowania własnych możliwości,
- 6) uaktywnienia i otwarcia się uczestnika mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów rówieśniczych,
- 7) stwarzania warunków do wszechstronnego rozwoju,
- 8) stwarzania możliwości do własnych wypowiedzi za pomocą różnorodnych środków artystycznych.

Proponowane zajęcia służą rozwijaniu zainteresowań twórczych uczestniczek. Dają im możliwość kształtowania i doskonalenia: myślenia abstrakcyjnego, wyobraźni przestrzennej, koncentracji uwagi, umiejętności planowania swoich działań, oraz umiejętność współpracy z innymi członkami grupy. Poprzez aktywny udział w zajęciach uczestnicy mogą w sobie utrwalać i rozwijać takie cechy jak: twórcza wyobraźnia, cierpliwość, staranność, poczucie sprawstwa, poczucie własnej wartości, samokrytycyzm.

Zajęcia mają również na celu uwrażliwienie dziewcząt na wartości estetyczne i nauczanie czerpania inspiracji z szeroko pojętego otoczenia. W zajęciach koła plastycznego może brać udział każda wychowanka, bez względu na stopień zdolności plastycznych. Młodzież uczy się w pożyteczny sposób wykorzystywać wolny czas, co w pewnym sensie zabezpiecza i uodparnia ją na różnego rodzaju patologie społeczne.

Kolejnym równie ważnym celem jest wyszukanie dziewcząt szczególnie uzdolnionych i pomoc w rozwinięciu ich zdolności plastycznych. Wpływa to na samoocenę i podniesienie poczucia własnej wartości, co u dziewcząt szczególnie wrażliwych, ma ogromne znaczenie.

Poprzez udział w zajęciach uczestniczki mają możliwość zapoznania się z wieloma technikami plastyczno-rękodzielniczymi jak: malarstwo, rysunek, grafika, witraż, mozaika, makrama, papieroplastyka, pirografia, quilling, embossing, ceramika, decupage, filcowanie itd.

Opiekun kółka wraz z uczestnikami zajęć opracowuje program odpowiadający zainteresowaniom uczestników. Dziewczęta wykonują prace, które docelowo mogą podarować rodzinie, koleżankom czy pozostawić do własnego użytku. Wykonane przez dziewczęta prace mogą być również elementem ozdobnym w ich pokojach, grupach wychowawczych naszego ośrodka oraz pracowni plastycznej.

7.4. Kółko sportowe.

Główne cele koła sportowego działającego w naszej placówce :

1. Rozwijanie sportowych zainteresowań wychowanek poprzez aktywne spędzanie wolnego czasu.
2. Integracja młodzieży niedostosowanej społecznie wokół wspólnego celu.
3. Rozwijanie i doskonalenie umiejętności w następujących dyscyplinach sportowych: tenis stołowy, ringo, piłka siatkowa, piłka nożna.
4. Propagowanie turystyki rowerowej, poznanie walorów rekreacyjnych i przyrodniczych najbliższej okolicy. Poszerzanie wiedzy w zakresie zasad ruchu drogowego.
5. Rozwijanie sprawności fizycznej dziewcząt i umiejętności sportowej walki.
6. Kształtowanie pożądanych postaw w rywalizacji indywidualnej i zespołowej
7. Utrwalanie nawyków higieny osobistej w czasie zajęć i po zajęciach ruchowych.
8. Hartowanie organizmu.
9. Poszerzanie wiadomości dotyczących przepisów i sędziowania wybranych dyscyplin sportowych.

Dyscypliną wiodącą w ramach działalności koła sportowego jest piłka siatkowa. Wychowanki Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie pod opieką dwóch nauczycieli wychowania fizycznego doskonalą swoje umiejętności techniczno taktyczne gry w siatkówkę. Cykl szkoleniowy trwa rok czasu i jest podzielony na etapy.

1. Nauka i doskonalenie podstawowych elementów techniki gry (odbić piłki sposobem górnym i dolnym, plas, zagrywka).
2. Ćwiczenia globalne – fragmenty gry, gra szkolna i uproszczona
 - 1) system zdobywania punktów po zagrywce przeciwnika;
 - 2) system zdobywania punktów po zagrywce własnej.
3. Ćwiczenia syntetyczne – łączenie elementów technicznych w sekwencje.
 - 1) sekwencja działań w ataku;
 - 2) sekwencja działań w obronie;
 - 3) łączenie sekwencji działań ataku i obrony.
4. Ćwiczenia analityczne elementów gry.
 - 1) zagrywka;
 - 2) przyjęcie zagrywki;
 - 3) rozegranie;
 - 4) atak;
 - 5) blok;

6) obrona.

5. Sparingi kontrolne ze szkołami ze środowiska lokalnego

Weryfikacją zdobytych umiejętności techniczno taktycznych jest udział wyselekcjonowanej grupy zawodniczek w Ogólnopolskim Turnieju Mini Piłki Siatkowej w Warszawie.

W ramach działalności sportowej w placówce odbywają się także:

1. Cykl zajęć przygotowujących do udziału w Integracyjnym Turnieju Piłki Nożnej Dziewcząt w Radzionkowie.
2. Cykl zajęć przygotowujących do udziału w Ogólnopolskim Turnieju Tenisa Stołowego w Radzionkowie.
3. Cykl zajęć przygotowujących do udziału w Wyścigu Rowerowym o Puchar Burmistrza Radzionkowa.
4. Cykl zajęć przygotowujących do udziału w Survivalu.
5. Cykl zajęć przygotowujących do udziału w Turnieju Ringo.

W pracy resocjalizacyjnej z młodzieżą niedostosowaną społecznie niezmiernie ważna jest umiejętność organizowania czasu wolnego. Brak pomysłów, nuda, monotoność to często przyczyny sięgania przez wychowanki po alkohol i narkotyki, niosące za sobą duże prawdopodobieństwo zachowań ryzykownych i ich konsekwencji. Dlatego też w naszej placówce powstało szereg programów autorskich, które uczą zdrowych, racjonalnych i adekwatnych do wieku dziewcząt sposobów spędzania czasu wolnego oraz wglądu we własne potrzeby i potrzeby innych ludzi, współodczuwania, myślenia twórczego, sprzyjają rozwojowi osobistemu wychowanek.

Działalność sportowa w ośrodku cieszy się dużą popularnością. Wychowanki chętnie uczestniczą w organizowanych cyklach zajęć przygotowujących do udziału w imprezach na szczeblu miejskim, wojewódzkim i krajowym.

7.5. Kołko fotograficzne- autorski program zajęć artystycznych „Społeczeństwo, przyroda i architektura oczami wychowanki” – Joanna Czempiel-Skrabarczyk.

Program autorski zajęć artystycznych „Społeczeństwo, przyroda i architektura oczami wychowanki” kierowany jest do dziewcząt przejawiających uzdolnienia artystyczne, zainteresowanych massmediami i fotografią. Zajęcia realizowane będą w ramach koła zainteresowań. W skład grupy wchodzi 6-10 wychowanek, które przejawiają uzdolnienia artystyczne, lubią fotografować i są dobrymi obserwatorami.

W trakcie zajęć wychowanki nabydą umiejętności związane z technikami fotografii: analogowej i cyfrowej.

Podopieczne zapoznają się z podstawowymi zagadnieniami technicznymi, w tym budową aparatu, posiadają wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat samodzielnego robienia i wywoływania zdjęć.

Program będzie obejmował cztery bloki tematyczne:

1. Budowa i obsługa aparatu.
2. Zajęcia fotograficzne w plenerze.
3. Nauka wywoływania zdjęć w ciemni.
4. Prezentowanie prac fotograficznych.

Czas trwania programu.

Program trwał będzie przez cały rok szkolny podczas zajęć kół zainteresowań – 90 minut. Wychowanki będą nabywały umiejętności fotografowania po to, by prezentować swoje zdjęcia na wystawach, w gazetce ośrodkowej oraz społeczności lokalnej. Sporadycznie pojawiają się zajęcia kilkugodzinne – podczas wycieczek, wyjazdów poza teren ośrodka.

Na jakie potrzeby program odpowiada?

Program autorski zajęć artystycznych „Społeczeństwo, przyroda i architektura oczami wychowanki” może pełnić istotną rolę w profilaktyce resocjalizacyjnej ponieważ: wzbogaca umiejętności praktyczne wychowanek, uczy konstruktywnego spędzania czasu wolnego, daje możliwości wzbogacenia wiedzy (przyrodniczej, historycznej i społecznej), oddziałuje na sferę emocjonalną, rozwija wyobraźnię, spostrzegawczość, podnosi samoocenę wychowanek.

Cele programu.

- 1) wspieranie zainteresowań fotografią,
- 2) nabywanie umiejętności fotografowania,
- 3) wspomaganie rozwoju indywidualnych talentów wychowanek,
- 4) tworzenie warunków i możliwości obserwowania otoczenia, wspieranie w zakresie rozwoju percepcji wzrokowej,
- 5) rozbudzenie zamiłowania do fotografowania, wycieczek, wędrówek i rajdów jako jednej z ciekawych form spędzania czasu wolnego oraz jako źródła zdrowia i dobrego samopoczucia.

Cele szczegółowe programu

Wychowanka uczestnicząc w zajęciach:

- a) pozna podstawowe wiadomości z zakresu fotografii,
- b) nauczy się posługiwać się aparatem fotograficznym w podstawowym zakresie,
- c) będzie potrafiła dostrzegać ciekawe sytuacje,
- d) pozna piękno i bogactwo najbliższego środowiska przyrodniczego,
- e) nabędzie umiejętności fotografowania ludzi, zwierząt, świata przyrody,
- f) nauczy się tworzenia albumów oraz prezentowania prac na wystawie,
- g) będzie rozumiała pojęcie „etyka fotografowania”.

Opis działań

- 1) Budowa i obsługa aparatu:
 - a) praktyczna nauka obsługi aparatu cyfrowego;
 - b) nabywanie i doskonalenie umiejętności fotografowania;
 - c) zapoznanie z pojęciami: kadr, portret, makro – fotografia, reportaż, statyw;
 - d) prezentowanie podstaw obróbki cyfrowej zdjęć;
 - e) zapoznanie z rodzajami aparatów: cyfrowym i analogowym, cyklem powstawania zdjęć;
 - f) praktyczna nauka fotografowania, pomoc i wspieranie wychowanek w nabywaniu umiejętności fotografowania podczas warsztatów na zajęciach w plenerze;
 - g) spotkania i warsztaty z artystą fotografikiem w celu rozwijania u wychowanek zainteresowań fotografią i fotografowaniem;
 - h) przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, zawartych umów podczas zajęć fotograficznych w pomieszczeniach, podczas wycieczek, wędrówek, spacerów, przejazdów środkami komunikacji miejskiej oraz kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych.
- 2) Zajęcia fotograficzne w plenerze:
 - a) fotografowanie pomników i miejsc pamięci narodowej oraz architektury podczas wycieczek;
 - b) fotografowanie roślinności ogrodu botanicznego w różnych porach roku – stworzenie okazji umożliwiających wychowance rozwijanie zainteresowań pięknem i chęć poznania najbliższego środowiska przyrodniczego;
 - c) zwracanie uwagi na funkcje i znaczenie ogrodów botanicznych i parków dla mieszkańców miasta;
 - d) fotografowanie przyrody w lesie, parku w Świerklańcu, Chorzowie i Piekarach Śląskich. Rozbudzanie zainteresowań pięknem i bogactwem najbliższego środowiska przyrodniczego. Doskonalenie umiejętności dostrzegania i podziwiania piękna urokliwych zakątków naszego miasta i okolicy. Nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, rozumienie potrzeby

ochrony przyrody. Dostrzeganie i rozumienie skutków negatywnych działań człowieka wobec środowiska;

- e) fotografowanie ludzi różnych zawodów podczas pracy (np. Akademia Muzyczna, remiza strażacka, biblioteka, lotnisko, policja), obserwacja pracy ludzi różnych zawodów, nabywanie umiejętności utrwalania w kadrze sytuacji reporterskich;
 - f) nauka wywoływania zdjęć w ciemni oraz nauka przerabiania zdjęć w komputerze;
 - g) poznanie fotografii monochromatycznej, polegającej na utrwalaniu obrazu przy pomocy tylko jednego koloru substancji barwiącej;
 - h) zdobycie umiejętności wywoływania zdjęć czarno – białych w ciemni.
- 3) Prezentowanie prac fotograficznych:
- a) organizowanie reportaży i wystaw prac fotograficznych na terenie Placówki i w gazetce dla wychowanków,
 - b) tworzenie tematycznych albumów: „Zwierzęta i rośliny w makrofotografii”, „Przyroda wokół nas”, „Miejsca pamięci narodowej” „Bytom moje miasto”, „Portret mojego kolegi”,
 - c) oglądanie wystawy fotografii artystów fotografików,
 - d) oglądanie i ocenianie pod kątem artystycznym prac kolegów.

Metody pracy:

- 1) analityczno-percepcyjna,
- 2) podająca – wykład, opis, wyjaśnienie,
- 3) praktycznego działania,
- 4) wycieczki, wernisaże.

Formy pracy:

- a) indywidualna,
- b) grupowa,
- c) zespołowa,
- d) spotkania z fotografikiem,
- e) warsztaty z udziałem artysty fotografa,
- f) zwiedzanie wystaw fotograficznych,
- g) zajęcia w plenerze – wycieczki, spacer, wędrówki,
- h) wycieczki do: ogrodu botanicznego, lasu, parku w Świerkłańcu, w Piekarach Śląskich i Chorzowie, miejsc pracy ludzi różnych zawodów, zoo,
- i) wystawy prac na terenie placówki i okolicy oraz reportaży w gazetce dla społeczności MOW,
- j) konkurs fotograficzny,
- k) tworzenie albumów tematycznych,
- l) prezentowanie zdjęć na stronie internetowej,
- m) oglądanie wystaw fotografii prezentowanych w internecie, oglądanie prezentacji multimedialnych.

Środki dydaktyczne:

- a) aparat,
- b) powiększalnik,
- c) papier do zdjęć,
- d) odczynniki chemiczne,
- e) drukarka,
- f) komputer,
- g) programy do obróbki fotograficznej.

Planowane efekty:

- 1) Wychowanka umie:
 - a) wykonać prawidłowo zdjęcie o różnej tematyce,
 - b) prawidłowo obrobić zdjęcie w programie fotograficznym,
 - c) potrafi wywołać samodzielnie zdjęcie czarno białe,
 - d) współpracować w zespole tworząc reportaż,
 - e) posługiwać się aparatem fotograficznym w podstawowym zakresie,
 - f) dostrzegać ciekawe sytuacje,
 - g) przestrzegać zasad bezpieczeństwa podczas zajęć fotograficznych,
 - h) zaprezentować swoje fotografie w postaci wystawy i albumów.
- 2) Wychowanka wie:
 - a) jak wydobyć piękno przyrody, świata roślin i zwierząt, człowieka oraz historie i kulturę miast,
 - b) jak należy współpracować w zespole,
 - c) jak radzić sobie prawidłowo z czynnikami chemicznymi.

Ewaluacja:

Ewaluacja ma pomóc w podnoszeniu jakości i doskonaleniu pracy koła. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do weryfikacji programu. Sposób ewaluacji: Bieżący monitoring (notatki prowadzącego). Dokonywanie cyklicznych podsumowań działalności „Koła fotograficznego” Ewaluacja częściowa po zrealizowaniu zajęć - arkusz ewaluacyjny zawierający graficzną ocenę w zakresie:

- 1) zainteresowania tematem fotografowanych obiektów, atrakcyjności zajęć,
- 2) poziomu aktywności wychowanek,
- 3) atmosfery podczas zajęć,
- 4) efektywności fotografowania,
- 5) zadowolenia wychowanek,
- 6) organizacji zajęć.

Ewaluacja końcowa – opracowanie częściowych arkuszy ewaluacyjnych, całościowe zebranie i przedstawienie wyników.

Bibliografia:

- 1 Stefan Wojnecki MOJA TEORIA FOTOGRAFII, Poznań 1999
- 2 Bryan Peterson, Czas naświetlania bez tajemnic, Galaktyka 2008,
- 3 Bryan Peterson, Ekspozycja bez tajemnic, Galaktyka 08,
- 4 Tom Ang, Fotografia cyfrowa - podręcznik, Arkady 2004,
- 5 Jan Kurowicki Fotografia jako zjawisko estetyczne
- 6 Krystyna Łyczywek Rozmowy o fotografii
- 7 Marianna Michałowska Uchylając rąbka zasłony – fotografia między fikcją a rzeczywistością
- 8 Tomasz Ferenc Fotografia dyletanci amatorzy i artyści
- 9 Vilém Flusser W kierunku filozofii fotografii
- 10 internetowe magazyny o fotografii: www.fotopolis.pl, www.fotografia.kopernet.org,

7.6. Kółko biblioteczne- Sylwia Migdalska

Za każdym razem, gdy książka trafia w kolejne ręce, za każdym razem, gdy ktoś wodzi po jej stronach wzrokiem, z każdym nowym czytelnikiem jej duch odradza się i staje się coraz silniejszy.”

Carlos Ruiz Zafon („Cień wiatru”)

Wstęp

Umiejętnie dobrana książka ma szansę wzmacniać w człowieku to, co najlepsze, stać się ważnym elementem jego samorozwoju. Pozwala też na wydobywanie tego, co najszlachetniejsze z ludzkich możliwości, dyspozycji i zdolności, jeśli trafi w potrzeby odbiorcy.

Niniejszy program stwarza wychowankom szansę poznawania świata książki i rozwoju zainteresowań czytelniczych. Pozwala bibliotekarzowi pracować w taki sposób, aby młodzież czerpała z tej pracy radość, rozwijała wyobraźnię i aktywność, zyskiwała umiejętność uczenia się i potrafiła samodzielnie wyszukiwać potrzebne informacje. Realizacja wielu zagadnień edukacji czytelniczej i medialnej w atrakcyjny sposób wyposaży młodzież w potrzebne umiejętności korzystania ze zbiorów różnych bibliotek na dalszych etapach kształcenia oraz w życiu dorosłym.

Podczas realizacji programu należy zwrócić szczególną uwagę na:

1. Minimalny przekaz wiedzy teoretycznej, położenie nacisku na nabywanie umiejętności pracy z książką, czasopismem czy innym źródłem informacji;
2. Odchodzenie od metod słownych na rzecz maksymalnego wykorzystania technik poglądowych;
3. Zachęcanie do korzystania z biblioteki przy założeniu, że zabawa jest nauką;
4. Używanie prawidłowej terminologii pojęć związanych z biblioteką w sposób zrozumiały dla młodzieży.

Cele główne programu:

1. Wzrost zainteresowania uczennic zbiorami biblioteki szkolnej.
2. Wspomaganie procesu nauczania poprzez realizację zagadnień edukacji czytelniczej i medialnej.
3. Wyrabianie nawyku czynnego uczestnictwa w przedsięwzięciach biblioteki.

Cele szczegółowe programu:

- a) uczennice znają zasoby biblioteki szkolnej;
- b) użytkownicy biblioteki korzystają z niej chętnie i częściej niż dotychczas;
- c) uczennice na bieżąco poznają zakupione pozycje, nowości wydawnicze, poprzez prezentacje bibliotekarza;
- d) uczennice poznają konkretne pozycje, książki, lektury, zagadnienia biblioteczne w wyniku realizacji zagadnień edukacji czytelniczej i medialnej;
- e) uczennice biorą udział w różnych formach pracy biblioteki: konkursach, imprezach;
- f) potrafią współpracować podczas zajęć;
- g) budują relację między biblioteką szkolną a innymi wychowankami;
- h) uczennice rozwijają aktywność i ciekawość związaną ze światem książki;
- i) współorganizują różne przedsięwzięcia biblioteczne i czują odpowiedzialność za ich realizację;
- j) wychowanki uczą się jak korzystać z czasu wolnego;
- k) uczennice starają się w sposób kreatywny organizować sobie czas odpoczynku;
- l) uczennice starają się w sposób akceptowany społecznie wyrażać swoje emocje i uczucia.

Metody i formy:

- 1) spotkania biblioteczne;
- 2) prezentacja twórców literatury młodzieżowej;
- 3) przedstawienie fabuły książki w różnorodnych formach;
- 4) czytanie i omawianie wybranych utworów;
- 5) organizowanie konkursów (np. pięknego czytania);
- 6) prezentacja ulubionych lektur;
- 7) projekcje filmowe, teatralne, itp.
- 8) wycieczki tematyczne;
- 9) korzystanie z technologii komputerowej.

Treści i działania edukacyjne:

Działania i treści główne	Działania szczegółowe	Przewidywane efekty
---------------------------	-----------------------	---------------------

Zapoznanie z księgozbiorem biblioteki szkolnej, jego strukturą, ciekawymi pozycjami.	Tworzenie i realizacja kontraktów uwzględniających regulamin biblioteki szkolnej.	Uczennice znają regulamin biblioteki szkolnej i starają się go przestrzegać.
Ciekawe formy realizacji zagadnień edukacji czytelniczej i medialnej.	Zajęcia z edukacji czytelniczej i medialnej m. in. zapoznające lub przypominające rodzaje zbiorów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów zbiorów książek. Współpraca z różnymi instytucjami przy realizacji wybranych zagadnień edukacji czytelniczej i medialnej, np. z Miejską Biblioteką Publiczną.	Uczennice wiedzą, jakie książki znajdują się w bibliotece szkolnej, po co mogą sięgnąć, jakich książek brakuje. Znają różne zagadnienia edukacji czytelniczej i medialnej. Uczennice chętnie uczestniczą w zajęciach, a biblioteka staje się prze to bliższa.
Zakup nowych książek w miarę możliwości finansowych.	Uwzględnienie sugestii uczennic przy zakupie nowych książek. Wyjścia do księgarni. Śledzenie nowości wydawniczych.	Uczennice chętniej odwiedzają bibliotekę szkolną i sięgną po preferowaną przez siebie książkę, zainteresują się życiem biblioteki. Zainteresowanie uczennic czytelnią, możliwością korzystania z różnych czasopism czy wydawnictw zwartych.
Prezentacja zakupionych nowości i innych pozycji.	Zachęcenie uczennic do sięgnięcia po reklamowane książki.	Mobilizacja wychowanek do czytania nie tylko lektur szkolnych.
Organizacja konkursów zwiększających zainteresowanie liczbą przeczytanych książek.	Przeprowadzenie konkursów wśród uczestników Kółka.	Zainteresowanie uczennic książką przez nowatorskie formy pracy biblioteki, cieszące się wielką popularnością.
Umożliwienie uczennicom korzystania z komputerów.	Wykorzystanie sprzętu komputerowego znajdującego się na terenie biblioteki. Umożliwienie wyszukiwania potrzebnych informacji w Internecie, zgodnie z sugestiami wychowanek.	Wychowanki konfrontują książki z nowoczesnymi, multimedialnymi formami przekazu. Dostrzeżenie jej walorów i zalet.
Prezentowanie różnych form adaptacji książki.	Wykorzystanie podczas zajęć filmów, przedstawień teatralnych, scenariuszy, itp.	Uczennice potrafią docenić piękno opisów i dialogów zawartych w książkach. Wskazują na różnice między książką, a jej adaptacją.

Ewaluacja programu:

Aby przekonać się, czy zrealizowane zostały cele programu, a wychowanki opanowały wymagane umiejętności, konieczne jest przeprowadzenie ewaluacji. Ewaluacja zostanie przeprowadzona metodą:

- 1) obserwacji poszczególnych zajęć;
- 2) rozmów z uczestniczkami zajęć;
- 3) kart oceny atrakcyjności zajęć.

7.7 Kółko krawieckie z elementami arteterapii

Zajęcia kółka krawieckiego mają na celu rozwijanie sprawności manualnej, kształtowanie poczucia estetyki oraz dbałości o własny wygląd. Młodzież pracuje na stanowiskach indywidualnych wyposażonych w maszyny specjalistyczne, stanowisko do szycia ręcznego, prasowania oraz krojenia wyposażonego w stół krojczy.

Podczas zajęć powstają również projekty indywidualne uczennic, które prezentowane są podczas projektu „Najlepsza Manualnie”, a także podczas projektów i konkursów zewnętrznych. Działania te rozbudzają kreatywne, twórcze myślenie oraz podnoszą poczucie wiary w osiągnięcie sukcesu.

Tematyka kółka skoncentrowana jest na rozwijaniu zainteresowań uczennic, kształtowaniu umiejętności zawodowych oraz umiejętności konstruktywnego gospodarowania czasem wolnym.

Ponadto podczas zajęć realizowane są następujące cele:

- 1) uczenie cierpliwości, dokładności i wytrwałości w realizacji zadania,
- 2) rozwijanie zdolności manualnych,
- 3) rozwijanie wyobraźni i twórczej aktywności,
- 4) rozwijanie kreatywności, pomysłowości,
- 5) rozwijanie zdolności uczennic,
- 6) zaspokojenie potrzeby osiągania sukcesu,
- 7) podniesienie wiary w własne możliwości i uzdolnienia,
- 8) rozwój odpowiedzialności za realizację zadania,
- 9) odreagowanie napięcia i stresu,
- 10) dbałość o kulturę słowa,
- 11) zapobieganie konfliktom,
- 12) pobudzanie aktywności, możliwości wyrażania własnego zdania,
- 13) kształtowanie umiejętności współpracy w grupie,
- 14) kształtowanie pozytywnych relacji rówieśniczych.

Tematyka zajęć w dużej mierze uzależniona jest od propozycji i potrzeb uczennic oraz propozycji nauczyciela takich jak:

- 1 Rozwijanie sprawności manualnych oraz twórczości plastycznej. Wykonanie prac technikami:
 - 1) decoupage,
 - 2) scrapbooking,
 - 3) quilling,
 - 4) masa solna, gips, glina,
 - 5) papierowa wiklina.
2. Rękodzieło artystyczne:
 - 1) filcowanie na sucho i na mokro – biżuteria artystyczna, ozdoby okolicznościowe i okazjonalne z okazji Świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy, Dnia Matki, Dnia Babci itd.,
 - 2) biżuteria artystyczna wykonana techniką decoupage,
 - 3) upcykling – wyroby artystyczne z surowców wtórnych.
3. Szycie ręczne i maszynowe:
 - 1) ściegi ręczne, haft krzyżykowy i wstążeczkowy,
 - 2) przeróbki krawieckie i maskowanie mankamentów odzieży,
 - 3) szycie maskotek, kosmetyczek i ozdobnych poduszek zgodnie z projektem.
4. Doskonalenie umiejętności projektowania i modelowania odzieży, pobieranie miary krawieckiej, przygotowanie formy krawieckiej.
 - 1) umiejętność korzystania z czasopism branżowych typu „Burda: przenoszenie form”.
5. Szycie ręczne i maszynowe. Szycie gotowych wyrobów odzieżowych według projektu własnego uczennic.

6. W ramach zajęć kółka krawieckiego wybrane uczennice kl. II będą realizują treści klasy programowo wyższej. Chętne uczennice wykonują ozdoby i upominki bożonarodzeniowe na kiermasz świąteczny.

Jednym z priorytetów w pracy wychowawczej z naszymi podopiecznymi jest nauczanie ich zagospodarowywania w sposób ciekawy i interesujący czasu wolnego – weekendy, ferie i wakacje, na co pozwala nam ścisła współpraca z instytucjami na terenie Śląska (np. centra kultury, miejskie ośrodki sportu i rekreacji, teatry, kina, muzea oraz inne placówki wychowawcze). Celem współpracy jest zapewnienie dziewczętom aktywnego wypoczynku, połączonego ze zdobywaniem podstawowych umiejętności zagospodarowania czasu wolnego, nauczanie współpracy, odpowiedzialności, dbałości o własne zdrowie. Czas wolny od zajęć szkolnych, obfituje w zajęcia o charakterze rekreacyjnym.

W efekcie organizowanych działań wychowanki nawiązują kontakty z rówieśnikami spoza placówki, nawiązują prawidłowe relacje ze społecznością lokalną, poznają gdzie i w jak w sposób interesujący można spędzić czas wolny. Mają stworzoną okazję do zaprezentowania swojego potencjału twórczego i spożytkowania młodzieńczej energii do realizacji ciekawych celów.

VIII. PRZYGOTOWANIE WYCHOWANEK DO SAMODZIELNEGO FUNKCJONOWANIA W RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ.

Program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w oparciu o oddziaływania edukacyjne, terapeutyczne, wychowawcze prowadzone w naszej placówce, umożliwia przygotowanie naszych podopiecznych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Nasza praca realizowana jest w oparciu o współpracę z rodzinami wychowanek, samodzielne grupy wychowawcze, społeczność wychowanek ośrodka, samorząd wychowanek oraz przygotowanie dziewcząt do aktywizacji zawodowej.

8.1. Trening interpersonalny - autor: Małgorzata Zapotocka

Celem programu profilaktycznego Trening Interpersonalny jest rozwijanie u wychowanek umiejętności i kompetencji społecznych, takich jak: efektywna komunikacja, aktywne słuchanie, współpraca, wyrażanie własnego zdania, rozpoznawanie, nazywanie i wyrażanie emocji, empatia. Zajęcia mają także na celu poszerzanie wglądu uczestniczek w motywy własnego postępowania, pobudzanie do autorefleksji, oraz uwrażliwienie na potrzeby innych ludzi.

Program adresowany jest do wychowanek nowoprzybyłych do placówki, przebywających w niej krótko, które nie znają, bądź nie potrafią stosować reguł poprawnej komunikacji; miewają trudności w wypowiedzaniu się na forum grupy. W trakcie zajęć kładziony jest nacisk na budowanie pozytywnej, bezpiecznej atmosfery w grupie, wolnej od ocen. Podczas zajęć wychowanki zachęcane są do swobodnego wypowiedzania się, a także wyrażania siebie w różnorodnych formach, co sprzyja ich procesowi adaptacji.

Zajęcia mają charakter warsztatowy i dynamiczny. Wykorzystywane są różnorodne formy i metody pracy (np. burza mózgów, dyskusja, odgrywanie ról i scenek, prace graficzne, zabawy terapeutyczne), co pozwala na zaktywizowanie i zaangażowanie większości uczestniczek. W zależności od poruszanego zagadnienia proponowane są formy pracy indywidualnej, w parach lub grupach. Wszystkie zajęcia rozpoczynane są swobodnymi wypowiedziami wychowanek, w których dzielą się one z grupą swoim aktualnym nastrojem. W trakcie zajęć wychowanki zachęcane są do aktywności własnej, składania propozycji dotyczących poruszanej tematyki. Jedne z ostatnich zajęć przeznaczone są na realizację wybranej propozycji dziewcząt.

Prowadzone zajęcia poddaje ewaluacji w oparciu o anonimową ankietę wypełnianą przez uczestniczki na ostatnim spotkaniu. Ankieta zawiera pytania dotyczące poczucia bezpieczeństwa i podmiotowości wychowanek podczas zajęć, a także elementy autodiagnozy (uczestniczki oceniają stan rozwijanych podczas zajęć kompetencji społecznych) oraz sprawdzające wyniesioną wiedzę. W

ankiecie wychowanki oceniają, co było dla nich interesujące oraz co najlepiej zapamiętały. Wyniki ankiety wykorzystuję w celu modyfikowania programu, podnoszenia atrakcyjności zajęć oraz jak najlepszego dopasowania form pracy do poruszanych zagadnień oraz możliwości wychowanek.

Trening Interpersonalny składa się z 12 spotkań, podczas których realizowane są następujące zagadnienia:

1. Poznawanie siebie. Wprowadzenie w tematykę zajęć.
2. Emocje – rozpoznawanie, rozróżnianie, nazywanie.
3. Empatia – kształtowanie umiejętności decentracji i aktywnego słuchania.
4. „Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość” – pobudzanie do autorefleksji oraz formułowania indywidualnych celów do realizacji.
5. Jak widzę siebie, a jak widzą mnie inni? – budowanie wiedzy dotyczącej swoich mocnych stron.
6. Rozładowywanie napięć – wprowadzenie pojęcia stresu oraz sposobów na rozładowywanie napięć, zabawy grupowe.
7. Komunikacja w sytuacjach trudnych – poznawanie reguł poprawnej komunikacji, budowanie komunikatów „JA”.
8. Komunikacja cz.II – zapoznanie z modelem asertywnego wyrażania złości, trenowanie komunikatów „JA”.
9. Asertywne wyrażanie własnych opinii – kształtowanie umiejętności ochrony swoich granic i postawy szacunku wobec granic innych osób.
10. Potrzeby człowieka – kształtowanie wiedzy dotyczącej podstawowych potrzeb człowieka oraz umiejętności zaspokajania ich w sposób społecznie akceptowany.
11. Temat własny, zaproponowany przez uczestniczki.
12. Zakończenie cyklu zajęć . Udzielanie informacji zwrotnych. Ankieta kończąca cykl zajęć.

8.2. Współpraca z rodzinami.

Bardzo ważnym w prowadzonej profilaktyce, oprócz osłabiania czynników ryzyka jest wspieranie głównych czynników chroniących. Szczególnie istotne jest wzmacnianie najważniejszego czynnika chroniącego, jakim jest silna więź emocjonalna z rodzicami. Zerwanie lub osłabienie tej więzi staje się głównym czynnikiem ryzyka torującym drogę późniejszym poważnym zaburzeniom.

Czynniki ryzyka związane z sytuacją rodzinną to nieumiejętność rodziców stawiania dzieciom granic, przekazywania reguł zachowania w różnych sytuacjach społecznych, ustalania właściwego stopnia kontroli i dyscypliny. Ponadto, dorośli sami zachowują się nieprawidłowo i stanowią wzorzec zachowań problemowych dla własnych dzieci. Aby zmniejszyć ryzyko zachowań problemowych dla naszych podopiecznych, obejmujemy działaniami profilaktycznymi ich rodziny. Bardzo ważnym etapem działań profilaktycznych jest rzetelna diagnoza środowiska rodzinnego wychowanek.

Praca z rodzinami wychowanek bywa utrudniona ze względu na niską świadomość wychowawczą rodziców oraz z uwagi na dzielącą nas odległość. Stąd część tych działań prowadzona jest w formie konsultacji telefonicznych i korespondencji. Część oddziaływań prowadzona jest bezpośrednio, podczas wizyt rodziców w placówce (udział w zespołach wychowawczych, zjazdach rodziców, podczas odwiedzin córek).

Nasze oddziaływania ukierunkowane są przede wszystkim na nauczanie umiejętności, które pozwolą poszczególnym członkom rodzin wychowanek na nawiązanie bardziej satysfakcjonujących i konstruktywnych relacji oraz na wyeliminowanie destrukcyjnych wzorców tej relacji. Działania te uwzględniają przede wszystkim wymiar społeczny - podkreślają rolę procesów interpersonalnych oraz behawioralny - uwzględniają procesy modelowania, wykorzystywania powtórzeń i wzmocnień.

W trakcie realizacji pracy z rodziną szczególną wagę przywiązuje się do wyuczenia i treningu dwóch podstawowych wzorców zachowań:

1. Traktowanie komunikatu drugiej osoby jako jej osobistego poglądu oraz pomaganie nadawcy w osiągnięciu maksymalnej szczerości i indywidualności, co podkreśla zaangażowanie, poszanowanie i otwartość na informacje ze strony drugiego człowieka.

2. Ekspresję myśli, emocji i pragnień mówiącego bez wzbudzania niepotrzebnej wrogości lub obrony słuchacza, co wymaga przekazywania m.in. takich informacji, które jednoznacznie komunikują, jakich zachowań oczekuje się od słuchacza.

Ewaluację oddziaływań nakierowanych na poprawę i wzmocnienie więzi rodzinnych można przeprowadzić w oparciu o zajęcia z wychowankami dotyczące tematów:

1. Zadowolenie wyływające z faktu bycia członkiem własnej rodziny.
2. Zrozumienie zasad funkcjonowania rodziny.
3. Wzmacnianie poczucia własnej historii rodzinnej.
4. Przekonanie, że można w sposób konstruktywny redukować napięcia pojawiające się w systemie rodzinnym.

W przypadkach, gdzie jest to konieczne, należy uczyć wychowanki samodzielnego funkcjonowania i odejścia od negatywnej przeszłości rodziny.

8.3. Samorządność jako sposób i metoda na zaangażowanie, współodpowiedzialność i twórczy udział wychowanek w życiu placówki.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie realizuje pracę wychowawczą w oparciu o szeroko pojmowaną samorządność i samodzielność podopiecznych. Restrykcyjny, oparty na systemie kar i nagród model pracy z tzw. trudną młodzieżą sprawdza się, jak wiadomo, w nikłym stopniu, ponadto jego efekty są krótkotrwałe i wygasają wraz z ustaniem restrykcji.

Wychowanki trafiające do ośrodka są pozbawione prawidłowych wzorców społecznych i rodzinnych, mają trudne doświadczenia, spore deficyty emocjonalne i nikłe umiejętności w zakresie satysfakcjonującego funkcjonowania w relacjach z ludźmi, zwłaszcza z dorosłymi. Model zastosowany w Radzionkowie ma za zadanie integrować działania wychowawcze na kilku obszarach: pracy wychowawczej, pracy z rodziną, readaptacji do środowiska społecznego. Wynikiem tych działań powinno być skorygowanie u wychowanek nieprawidłowych i szkodliwych postaw społecznych, rozwinięcie umiejętności w zakresie relacji interpersonalnych, podniesienie wiary we własne możliwości i poprawa samooceny, zniwelowanie postaw roszczeniowych, tak charakterystycznych dla wychowanków placówek, oraz przede wszystkim rozwijanie poczucia odpowiedzialności i świadomości w zakresie kreowania swojego losu.

8.3.1 Samodzielne grupy wychowawcze.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie pracuje metodą samodzielnych grup wychowawczych, tj. grup readaptacyjno – terapeutycznych.

Cele:

Rozwijanie umiejętności samodzielnego, sprawnego i skutecznego funkcjonowania w rzeczywistości społeczno – ekonomicznej, doświadczanie nowych sytuacji społecznych i edukacyjnych.

1. Nauczenie wychowanek umiejętności planowania krótko i długoterminowych celów oraz ich realizacji.
2. Nauka i rozwój umiejętności interpersonalnych i komunikacyjnych; rozwój samoświadomości i metod samopoznania w oparciu o układ współzależności w relacji z wychowawcą- opiekunem.
3. Poszerzanie świadomości w obszarze społecznych reguł wymiany społecznej i ekonomicznej oraz propagowanie stylu życia opartego o uniwersalne wartości społeczne, kulturowe i rodzinne.
4. Budowanie własnego modelu życia opartego na integrowaniu własnych preferencji i wartości oraz norm środowiska społecznego.

Podstawowym założeniem do pracy w grupach samodzielnych jest rozwijanie przez wychowanki umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie i rodzinie, w tym szczególnie:

1. Rozwój umiejętności samodzielnego organizowania warunków bytowych typu; samodzielne gospodarowanie środkami finansowymi, gotowanie, planowanie i realizacja

zadań związanych z codziennymi potrzebami życiowymi (zakupy żywności, chemii gospodarczej, utrzymanie czystości w pomieszczeniach).

2. Rozwój umiejętności interpersonalnych koniecznych w codziennym życiu w społeczeństwie, szczególnie związanych z optymalizacją relacji z ludźmi, asertywnością, prawidłową komunikacją, rozwiązywaniem konfliktów.
3. Kształtowanie umiejętności oceny własnych zasobów i ograniczeń, rozwijanie samoświadomości oraz nabywanie umiejętności samodzielnego kreowania swojego rozwoju przede wszystkim w takich obszarach jak: poznanie i spożytkowanie swoich zasobów, selekcjonowanie wzorców społecznych, emocjonalnych, rozwijanie motywacji do zmiany niekorzystnych wzorców, rozwijanie samodzielności w procesach decyzyjnych, podejmowanie odpowiedzialności za swoje wybory.

Cele realizowane są w codziennej pracy z grupą poprzez:

1. Samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego. Grupa dysponuje miesięcznym budżetem na wyżywienie oraz środki czystości. Wychowanki wspólnie z wychowawcą planują tygodniowy jadłospis, zakupy produktów na każdy dzień oraz samodzielnie dokonują zakupów produktów. Grupa dysponuje własną kuchnią, w której wychowanki codziennie przygotowują wszystkie posiłki. Stwarza to możliwości nabywania umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego w samodzielnym życiu. Taki sposób funkcjonowania grupy umożliwia również nabywanie umiejętności planowania, współpracy, kształtuje postawę odpowiedzialności. Zadaniem wychowawcy jest udzielanie partnerskiego wsparcia, pomocy w realizowanych zadaniach i napotykanym trudnościach, podsuwanie pomysłów oraz dążenie do wytworzenia atmosfery współdziałania, życzliwości.
2. Indywidualną pracę wychowawczą opartą na kontrakcie z wychowanką. Każda wychowanka ma prawo wyboru wychowawcy - opiekuna, osoby spośród kadry wychowawczej grupy, która będzie sprawować nad nią szczególną opiekę. Służy to zindywidualizowaniu relacji i wzmocnieniu jej. Fakt, że wyboru dokonują same wychowanki stanowi o poszanowaniu ich preferencji emocjonalnych i komunikacyjnych. Wychowanka spisuje z wychowawcą kontrakt, który ma być podstawą pracy nad jej indywidualnymi potrzebami, zasobami i trudnościami, poprzedzony autodiagnozą. Kontrakt stanowi wyraźnie określony sposób współpracy opiekuna i wychowanki w procesie jej rozwoju. Określa on sposoby realizacji tego procesu przez wychowankę i wychowawcę. Każdy kontrakt zawiera cele, warunki realizacji, zadania obu stron oraz przewidywane rezultaty. Po zrealizowaniu zadań kontraktu wychowanka i opiekun dokonują analizy realizacji założonych celów i analiza ta może być punktem wyjścia do podjęcia następnego kontraktu. Dzięki tej metodzie możliwe jest stworzenie warunków poczucia aktywnej współpracy w realizacji jednoznacznie określonych celów, pogłębienie relacji między stronami, wytworzenia poczucia odpowiedzialności za swój rozwój u wychowanki.

8.3.2 Grupa usamodzielniająca

W czasie pobytu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie podopieczne, po spełnieniu kryteriów naboru, mają możliwość przejścia do Grupy Usamodzielniającej. Wychowanki zyskują tam większą przestrzeń do trenowania zdobytych umiejętności z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, sprawnego poruszania się w rzeczywistości społeczno - ekonomicznej, zarządzania swoim czasem, radzenia sobie z trudnościami. Dziewczęta samodzielnie dzielą się obowiązkami, takimi jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie. Planują swój dzień z uwzględnieniem czasu potrzebnego na naukę i inne aktywności. Przy ograniczonej kontroli ze strony

dorosłych, podopieczne Grupy nabywają samodzielności i poczucia sprawczości, co jest bardzo istotne z perspektywy wchodzenia w dorosłe życie po opuszczeniu placówki.

Oferta Grupy Usamodzielniającej kierowana jest do wychowanek najstarszych, mających wkrótce opuścić placówkę i jest ona istotnym elementem procesu usamodzielniania podopiecznych. Aby ubiegać się o przejście do Grupy wychowanka musi mieć ukończony 17 rok życia, przebywać w Ośrodku co najmniej pół roku, prezentować postawę zgodną z ogólnie przyjętymi normami i zasadami życia społecznego, posiadać zgodę rodzica lub opiekuna prawnego i wywiązywać się prawidłowo ze swoich obowiązków. Przebywając w Grupie Usamodzielniającej wychowanki zobowiązują się do uczestnictwa w wolontariacie, w wybranym przez siebie miejscu bądź instytucji (np. świetlica środowiskowa, schronisko dla zwierząt) lub pracy zarobkowej. Działalność wolontariacka uczy podopieczne odpowiedzialności i obowiązkowości, a także wrażliwości na potrzeby innych. Praca zarobkowa przygotowuje do roli pracownika, uczy obowiązkowości i systematyczności. Opiekę nad Grupą Usamodzielniającą pełnią psycholog i pedagog placówki.

7.3.3. Społeczność wychowanek ośrodka.

Podstawowe cele społeczności wynikają z dość prostego założenia, iż grupa przebywająca jakiś czas razem jest swoistego rodzaju „reprezentacją rzeczywistości społecznej” dającą wszystkim jej członkom jednorazowe możliwości modyfikowania, normalizowania i zmiany wadliwych postaw i zachowań, rozwiązywania indywidualnych i grupowych problemów.

Forma spotkań o charakterze społeczności funkcjonuje w naszej placówce od kilku lat. Odbywa się cyklicznie, przynajmniej raz w miesiącu. Członkami społeczności ośrodka są wszyscy wychowankowie, wychowawcy i pracownicy obsługi. Warunkiem dobrego funkcjonowania społeczności jest pełna otwartość, szczerłość i odpowiedzialność jej członków. Wszystkie decyzje społeczność podejmuje większością głosów. Każdy członek społeczności ma prawo wypowiadać się swobodnie na temat wspólnych spraw. Każdy członek społeczności ma prawo zwołać zebranie grupy i postawić na nim do rozstrzygnięcia każdy problem. Społeczność sama ustala wszystkie zasady i reguły, które w niej obowiązują i są spójne z regulaminem wychowanek. Zasady te obowiązują wszystkich jej członków, zarówno wychowanków, wychowawców jak i personel obsługi.

Organizowanie społeczności ma na celu wytworzenie w wychowankach poczucia wspólnoty, współuczestnictwa w tworzeniu i organizacji dogodnych i komfortowych warunków (zarówno bytowych jak i psychicznych) podczas pobytu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym.

7.3.4 Samorząd Wychowanek.

Samorząd Wychowanek działający przy MOW w Radzionkowie tworzą wszystkie wychowanki ośrodka. Plan pracy Samorządu Wychowanek opracowywany na początku roku szkolnego obejmuje swym zakresem propozycje aktywności wychowanek, działania edukacyjno- profilaktyczne, propagujące zdrowy styl życia oraz eliminujące przejawy zachowań aspołecznych jak również działania kształtujące świadomość ekologiczną.

Plan corocznie poprzedzany jest diagnozą przeprowadzaną przez Radę Samorządu Wychowanek obejmującą potrzeby i zainteresowania wychowanek oraz ocenę dotychczasowych działań Samorządu Wychowanek.

Co najmniej raz w roku Samorząd Wychowanek organizuje tygodniową akcję edukacyjno – profilaktyczną pod nazwą Tydzień Profilaktyki. Podczas trwania działań uczniowie zapraszają do współpracy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, którzy przeprowadzają lekcje i warsztaty mające na celu zwiększenie świadomości, zminimalizowanie uzależnień, zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz wzrost umiejętności skutecznego odmawiania. W ramach Tygodnia Profilaktyki organizowane są również Spotkania z Ciekawym Człowiekiem mające na celu ukazanie konstruktywnych form realizacji swoich uzdolnień, rozwój zainteresowań, kreatywności i odwagi w realizowaniu swoich planów.

Samorząd Wychowanek angażuje się również w działania w społeczności lokalnej oraz ogólnopolskie programy i projekty dla szkół środowiskowych.

Jest inicjatorem i głównym organizatorem projektu międzyszkolnego „Razem w Kierunku Demokracji”, którego celem jest:

- 1) rozwój demokratycznych form działania Samorządów Uczniowskich,
- 2) nawiązanie współpracy międzyszkolnej,
- 3) wymiana doświadczeń,
- 4) rozwój potencjału uczniów,
- 5) wspieranie innowacyjnych działań samorządu,
- 6) dostrzeżenie nowych możliwości działań samorządu,
- 7) wzajemna pomoc i wsparcie dla opiekunów samorządów.

Samorząd Wychowanek corocznie bierze udział w ogólnopolskim programie „Szkoła Demokracji” mającym na celu wsparcie merytoryczne szkół, które chcą wzmocnić udział uczniów i uczennic w życiu szkoły.

Ponadto do celów działalności Samorządu Wychowanek należy:

- a) rozwijanie samorządności i demokracji;
- b) kształtowanie umiejętności prognozowania i planowania;
- c) kształtowanie poczucia odpowiedzialności, kreatywności, decyzyjności i samodzielności;
- d) kształtowanie prawidłowej postawy ucznia;
- e) kształtowanie poczucia przynależności i umiejętności pracy w grupie;
- f) rozwijanie kreatywności oraz umiejętności prezentacji na forum;
- g) wzrost poczucia odpowiedzialności za społeczność ośrodka, wizerunek ośrodka utożsamianie się z społecznością;
- h) konstruowanie relacji i własnych opinii;
- i) kształtowanie postawy koleżeńskiej, empatii, ochrony wychowanek nowych i słabszych;
- j) kształtowanie nawyku czytania, korzystania z książek jako źródła informacji i rozrywki.
- k) umiejętność autoprezentacji;
- l) rozwój własnej inicjatywy;
- m) kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne czyny, eliminacja zachowań ryzykownych;
- n) propagowanie zdrowego stylu życia, podejmowanie działań związanych z zerwaniem z nałogiem, edukacja i profilaktyka;
- o) budowanie poczucia solidarności i empatii. Rozwój postaw kulturalnego zachowania.

8.3.5 Gazetka placówki „SIKORECZKI - autorski program prowadzenia gazetki - M. Pawłowski, realizacja M. Pawłowski, J. Zagórski

Założenia teoretyczne programu

Program zakłada wydawanie w roku szkolnym, w okresie od września do czerwca, gazetki ośrodkowej w formie dwumiesięcznika. Gazeta będzie prowadzona w formie publicystycznej – artykuły, felietony, reportaże, wywiady. Zajęcia z wychowanekami (grupą redakcyjną) odbywać się będą indywidualnie oraz grupowo, szczególnie w okresie poprzedzającym wydanie kolejnego numeru. Działania podejmowane przez zespół redakcyjny podczas przygotowywania kolejnych numerów czasopisma:

- 1) kompletowanie materiałów do kolejnego numeru;
- 2) montaż gazetki – przepisywanie tekstu, korekta i formatowanie tekstu, rozmieszczenie tekstu na stronach, formatowanie grafiki, tworzenie układu stron;
- 3) selekcja materiału, przeprowadzenie korekty;

- 4) drukowanie i kolportaż;
- 5) każdorazowo omówienie słabych i mocnych stron wydawanych numerów.

Ostateczny montaż gazetki odbywać się będzie w oparciu o program Scribus - ver. 1.4.3 (wersja bezpłatna). Do obróbki grafiki oraz zdjęć posłuży program Gimp (wersja bezpłatna). Wszystkie publikowane artykuły będą napisane przez członków zespołu redakcyjnego lub zaproszonych do współpracy gości. Źródłem niektórych publikowanych obrazków lub zdjęć będzie Internet.

Początkowy nakład będzie wynosił siedem egzemplarzy, każdy po cztery strony – w przypadku zwiększenia zainteresowania bądź zwiększoną ilością materiału możliwe będzie zwiększenie ilości stron do ośmiu.

Podjęmowana tematyka:

- a) publikowanie artykułów o sprawach dotyczących istotnych, ciekawych, drażliwych, niezauważanych bądź pomijanych tematów z zakresu życia społeczności ośrodka;
- b) relacjonowanie bieżących wydarzeń;
- c) przekazywanie harmonogramu aktualnych i mających nastąpić wydarzeń;
- d) przekazywanie i komentowanie informacji z Polski i ze świata;
- e) prowadzenie poradnika domowego - jak sprzątać, jak gotować, jak się ubierać, itp.;
- f) savoir vivre – zasady dobrego zachowania się w różnych sytuacjach;
- g) prezentowanie twórczości dziewcząt oraz dorosłych – wiersze; piosenki; opowiadania;
- h) podejmowanie tematyki związanej z okolicznościowymi wydarzeniami oraz świętami.
- i) humor – skecze, dowcipy w formie tekstowej oraz graficznej.

Zespół redakcyjny:

Redakcja prowadzona będzie przez Mirosława Pawłowskiego oraz Jakuba Zagórskiego, którzy zaproszą do współpracy chętne osoby spośród wszystkich osób związanych z ośrodkiem – w szczególności wychowanki. Artykuły będą tworzone przez członków zespołu redakcyjnego, a redagowane przez Mirosława Pawłowskiego. Prawo do podejmowania ostatecznych decyzji dot. gazetki, będzie należało zawsze do Dyrektora Ośrodka.

Cele programu:

- 1) propagowanie czytelnictwa;
- 2) wzbudzanie zainteresowania losem społeczności ośrodka;
- 3) rozbudzanie w wychowankach wiary we własne możliwości, w możliwość kreowania siebie i rzeczywistości;
- 4) prowokowanie do podejmowania rozmów na tematy dotyczące relacji pomiędzy członkami społeczności ośrodka;
- 5) budzenie i rozwijanie zainteresowań dziennikarskich, inspirowanie do aktywności twórczej, pracy nad sobą, pogłębiania wiedzy, samodzielnego i krytycznego myślenia oraz nauka odpowiedzialności i pracy w zespole;
- 6) wyrobienie nawyków aktywnego i krytycznego korzystania z mediów;
- 7) kształcenie umiejętności komunikowania się ze środowiskiem;
- 8) podejmowanie dialogu z kierownictwem i dyrekcją;
- 9) doskonalenie umiejętności poprawnego posługiwania się językiem (sprawność stylistyczna, gramatyczna, ortograficzna, spójność wypowiedzi, logiczność wypowiedzi);
- 10) uczenie umiejętności wykorzystywania komputera oraz innych urządzeń i programów użytkowych do redagowania gazetki;
- 11) ujawnianie zainteresowań literackich wychowanek oraz ukrytych talentów.

Cel długoterminowy:

- 1) stworzenie gazety, którą będzie można rozpowszechnić w środowisku lokalnym, a dzięki temu promować placówkę.

Warunki realizacji programu:

Warunkiem niezbędnym do wprowadzenia programu do realizacji było zdiagnozowanie potrzeb czytelniczych. Do realizacji programu niezbędna będzie dobra wola i chęć zaangażowania członków społeczności. Jako, że jest to zmienna, na którą ma wpływ ma zbyt wiele czynników, program zakłada nieustanną rotację w składzie redakcyjnym gazetki.

Ewaluacja programu.

Realizacja programu zgodnie z założeniami powinna zostać poddana ewaluacji na koniec każdego roku szkolnego. Ewaluację należy przeprowadzić w oparciu o opinię wychowanek, dorosłych pracowników placówki oraz wszelkich innych osób. Wnioski powinny zostać poddane analizie oraz ewentualnemu wdrożeniu do projektu.

8.4. Program profilaktyczny „Ośrodkowy Klub Wolontariatu”- B.Kusiak-Obora, A. Pakulska-Kubicus

Programy profilaktyczne korzystające z wolontariatu młodzieżowego istotnie wpływają na rozwój młodych wolontariuszy i ich rówieśników, biorących udział w tego typu ofertach. Można wskazać trzy główne obszary, w których tkwi uzasadnienie dla włączenia wolontariatu młodzieżowego w działania profilaktyczne (Gaś, 2002). Należą do nich:

1. Względy rozwojowe. Okres adolescencji charakteryzuje się m. in. intensywnym procesem odchodzenia od rodziny, czemu towarzyszy wzrastająca rola rówieśników i ich wpływów. Rozwojowo jest więc uzasadnione, że w tej fazie życia młodzi ludzie przejmują określone wartości, postawy i zachowania od swoich rówieśników. W wyniku tego zjawiska, młodzieży wolontariusze są skuteczni w dostarczaniu konstruktywnych wzorców zachowań, promowania zdrowego stylu życia i odrzucania działań destrukcyjnych i aspołecznych.
2. Względy społeczne. Tworzenie zdrowego społeczeństwa uwarunkowane jest aktywnymi działaniami jego członków. Wolontariat młodzieżowy jest więc szkołą zachowań prospołecznych, gdyż promuje aktywność, rozwija zaangażowanie w życie społeczne, buduje postawę odpowiedzialności zarówno za pomoc drugiemu człowiekowi jak i za całą lokalną społeczność.
3. Względy ekonomiczne. Działania profilaktyczne wymagają określonych nakładów finansowych, co szczególnie jest ważne w sytuacji trudności ekonomicznych. W tym kontekście praca wolontariuszy nie pociąga za sobą wysokich kosztów, gdyż nastolatek czerpie z niej korzyści zupełnie innego rodzaju, głównie osobistą satysfakcję i doświadczenia przydatne w dalszym życiu.

Wolontariat młodzieżowy w profilaktyce prowadzi do konfrontacji w realnym życiu zysków płynących z działania programu z trudnościami, jakie dziewczęta napotykają oraz przemawia na korzyść promowania tej strategii długotrwałych działań profilaktycznych.

Wolontariat – to bezpłatne, świadome i dobrowolne działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie. Wolontariusz – osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. Wolontariuszem może być każdy, w każdej dziedzinie życia społecznego, wszędzie tam, gdzie taka pomoc jest potrzebna.

Ośrodkowe koło wolontariatu jest inicjatywą naszych podopiecznych i skierowaną do ludzi młodych, którzy chcą pomagać najbardziej potrzebującym, reagować czynnie na potrzeby środowiska, inicjować działania w środowisku szkolnym i lokalnym, wspomagać różnego typu inicjatywy charytatywne, kulturalne. Ośrodkowe koło wolontariatu to bezinteresowne zaangażowanie społeczności placówki – uczniów, nauczycieli i wychowawców - na rzecz potrzebujących. Uczy postawy szacunku i tolerancji wobec drugiego człowieka. Okres pobytu w placówce jest właściwy dla kreowania postaw altruistycznych. Wykorzystując otwartość i ciekawość świata młodego człowieka wolontariat może odcisnąć dobroczynne piętno we

wszystkich dziedzinach jego życia. Wolontariat rozwija wśród młodzieży również postawę alternatywną dla konsumpcyjnego stylu życia i uzależnień. Stwarza okazję do wyszukiwania autorytetów i budowania świata wartości, pomaga w rozwijaniu zainteresowań, w szukaniu pożytecznej formy spędzania czasu wolnego. Podejmowana przez wychowanki-wolontariuszy aktywność wpływa pozytywnie na rozwój ich osobowości, jest ważna i pożądana również ze względu na wymiar edukacyjno- wychowawczy.

Strukturę i kompetencje ośrodkowego koła wolontariatu, określone w programie profilaktycznym „Ośrodkowego Koła Wolontariatu” dla wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie i aktualizowane przez członków Koła przy konsultacji z samorządem wychowanek, zatwierdza samorząd wychowanek. Działania samego projektu wpisują się w podstawowe cele programu profilaktyczno- wychowawczego placówki tj:

1. Rozwijanie umiejętności rozumienia siebie oraz pogłębienie wrażliwości na potrzeby innych.
2. Umożliwienie wychowankom zdobycia i wytrenowania ważnych umiejętności życiowych.
3. Nauczenie zachowań będących alternatywą do prezentowanych dotychczas zachowań ryzykownych.
4. Osiągnięcie większej autonomii i odpowiedzialności za swoje zachowania i czyny.

Celem programu jest wdrożenie wychowanek do podejmowania bezinteresownych działań na rzecz innych osób, zwierząt, instytucji czy organizacji

Cele szczegółowe programu:

1. Zapoznanie młodzieży z ideą wolontariatu oraz jej propagowanie.
2. Uwrażliwienie na cierpienie, samotność i potrzeby innych.
3. Kształtowanie postaw prospołecznych.
4. Rozwijanie empatii i tolerancji.
5. Inspirowanie do aktywnego spędzania czasu wolnego.
6. Angażowanie się w działania na rzecz społeczności ośrodkowej i lokalnej.
7. Kształtowanie umiejętności działania zespołowego.
8. Współdziałanie z organizacjami społecznymi i młodzieżowymi.
9. Wykorzystywanie własnych umiejętności i doświadczeń.
10. Rozwijanie zainteresowań.
11. Zdobywanie doświadczenia w nowych dziedzinach.
12. Ułatwianie podejmowania kontaktów i budowanie relacji z nowymi osobami.
13. Kształtowanie nawyku planowania i wykonywania powierzonych zadań.
14. Wyrabianie pozytywnego stosunku do pracy na rzecz innych.

Metody stosowane w trakcie realizacji programu:

- 1) Metody aktywizujące:
 - a) współpracy;
 - b) dyskusyjne;
 - c) planowania .
- 2) Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy:
 - a) klasyczna metoda problemowa;
 - b) metoda przypadków;
 - c) metoda sytuacyjna;
 - d) burza mózgów;
 - e) gry dydaktyczne.
- 3) Metody praktyczne:
 - a) ćwiczebne;

- b) realizacji zadań.

Formy prowadzenia zajęć:

- a) praca indywidualna;
- b) praca w grupach;
- c) odbywanie wolontariatu według grafiku spotkań;
- d) praca z wykorzystaniem notatnika z wolontariatu.

Sposób organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu.

1. Koordynatora lub koordynatorów Ośrodkowego koła wolontariatu wskazuje dyrektor placówki. Koordynator odpowiada m.in. za wyznaczanie kierunków prac koła, organizację spotkań wolontariuszy, określanie terminów realizacji zadań. Do jego głównych zadań należy:
 - 1) promocja idei wolontariatu wśród uczniów i ich rekrutacja;
 - 2) wyznaczanie zadań odpowiednich do profilu i zainteresowań wolontariusza;
 - 3) nadzorowanie pracy wolontariuszy;
 - 4) przygotowanie stanowiska pracy oraz samego wolontariusza do pracy;
 - 5) określenie warunków współpracy;
 - 6) dopilnowanie wszelkich formalności;
 - 7) utrzymywanie stałego kontaktu z wolontariuszami;
 - 8) nagradzanie i podtrzymywanie motywacji wolontariusza;
 - 9) rozwiązywanie trudnych sytuacji.
2. System rekrutacji – zebranie chętnych członków:
 - 1) wywieszanie plakatów zachęcających młodzież do włączenia się w pracę koła;
 - 2) zamieszczanie informacji o działalności koła oraz naborze na stronie internetowej placówki;
 - 3) zachęcanie wychowanków do działań w kole podczas rozmów prowadzonych przez nauczycieli, wychowawców i doświadczonych wolontariuszy;
 - 4) wyznaczanie terminu spotkania organizacyjnego oraz terminarza spotkań.
3. Obszary działania – ustalenie zakresu działania koła:

Aktywność wolontariuszy ukierunkowana jest na dwa zasadnicze obszary: środowisko placówki i środowisko poza ośrodkowe, gdzie:

 - 1) środowisko ośrodkowe : organizowanie pomocy koleżeńskiej w nauce, organizowanie różnych akcji w zależności od pojawiających się potrzeb;
 - 2) środowisko zewnętrzne (środowiskowe): podejmowanie prac wolontariackich w instytucjach z przygotowanej listy, akcje charytatywne wspierające instytucje, fundacje, stowarzyszenia i osoby prywatne, nawiązanie kontaktów z instytucjami lokalnymi i prowadzenie działań na ich rzecz;
4. Przeprowadzenie szkolenia dla członków koła.

Szkolenie podstawowe na temat praw i obowiązków wolontariuszy, czym jest wolontariat oraz szkolenia motywacyjne – może je przeprowadzić opiekun koła.
5. Dokumentacja koła:
 - 1) stworzenie z wolontariuszami m.in. nazwy i logo oraz regulaminu Ośrodkowego koła wolontariatu;
 - 2) opracowanie planu działania Ośrodkowego koła wolontariatu.

Warunki wdrożenia całego programu:

1. Opracowanie bazy instytucji wolontariatu.
2. Wyznaczenie osób odpowiedzialnych (koordynatorów) z placówek partnerskich, określenie zakresu zadań i terminów spotkań w danych placówkach.

3. Odwiedzenie przez wychowanki każdego z wolontariatów znajdujących się w bazie.
4. Wybranie placówek wolontariackich przez dziewczęta.
5. Podjęcie współpracy dziewcząt z wybranymi instytucjami oraz ustalenie grafiku spotkań.
6. Sporządzanie notatek z wolontariatów przez dziewczęta.
7. Organizowanie spotkań i imprez nt. wolontariatu na terenie placówki.
8. Koordynowanie wolontariatów należy do opiekunów ośrodkowego Koła wolontariatu.

Prawa i obowiązki wolontariusza i koordynatora wolontariatu:

Prawa wolontariusza:

- 1) wolontariusz ma prawo do zgłaszania własnych propozycji i inicjatyw;
- 2) wolontariusz ma prawo do podejmowania pracy w wymiarze nieutrudniającym nauki w szkole i zadań wynikających z obowiązku bycia wychowanką;
- 3) wolontariusz ma prawo do wsparcia ze strony koordynatora, opiekuna lub innych pracowników Ośrodkowego Koła Wolontariatu;
- 4) wolontariusz ma prawo do otrzymania pisemnego zaświadczenia o wykonywanej pracy;
- 5) wolontariusz ma prawo być poinformowany o trudnościach;
- 6) członkowie wolontariatu poświęcają się dla innych, ale nie zapominają o sobie;
- 7) każdy ma prawo przystąpić do Koła jak i z niego wystąpić uprzedzając odpowiednio wcześniej opiekunów koła.

Obowiązki wolontariusza:

- 1) wolontariusz ma obowiązek systematycznie uczestniczyć w spotkaniach, szkoleniach, warsztatach i pracach koła;
- 2) wolontariusze są słowni i wywiązują się ze swoich obowiązków;
- 3) wolontariusze nie otrzymują wynagrodzenia, ani żadnych świadczeń za swoją pracę;
- 4) członkowie wolontariatu starają się w placówce i poza nią zachowywać kulturalnie i być wzorem dla innych;
- 5) wolontariusz ma obowiązek respektować zasady koła takie, jak:
 - a) zasada osobistej pracy nad własnym rozwojem;
 - b) zasada zaangażowania na rzecz potrzebujących pomocy;
 - c) zasada troski o los słabszych;
 - d) zasada równości;
 - e) zasada prawdy, przyjaźni, życzliwości, szacunku;

Wolontariusz może zostać skreślony z listy wolontariuszy za niewywiązywanie się z powierzonych mu obowiązków.

Zadania koordynatora:

- 1) utrzymywanie stałego kontaktu z organizacjami i instytucjami, z którymi współpracuje wolontariat placówki;
- 2) tworzenie atmosfery zaufania i otwartości;
- 3) dawanie poczucia bezpieczeństwa, które sprzyja dobrej współpracy;
- 4) organizowanie spotkań organizacyjnych, mających na celu zapoznanie młodzieży z planowanymi działaniami oraz przydziałem obowiązków.

Wizja wolontariusza:

WYSOKI STOPIEŃ WRAŻLIWOŚCI, który pozwala na wnikliwą obserwację świata, tego, co nas otacza. Pomaga to dostrzegać wokół siebie ludzi potrzebujących, samotnych, bezradnych, cierpiących i chorych. Samo dostrzeżenie ich - to nie wszystko! Wielu ludzi bowiem dostrzega wokół siebie potrzebujących, ale przechodzi obok obojętnie, nie reaguje.

EMPATIA, czyli umiejętność wczuwania się w sytuację i doznania drugiego człowieka, rozumienia i przeżywania jego cierpienia. Takie osobiste odbieranie drugiego człowieka

skłania nas do zatrzymania się nad jego niedolą, wyzwala w nas potrzebę ochraniania go, udzielania mu pomocy. Wtedy pomagamy najbardziej skutecznie. Dajmy z siebie jak najwięcej, a to z kolei daje nam ogromną satysfakcję i zadowolenie z dobrze wypełnionego moralnego obowiązku.

CIERPLIWOŚĆ, której należy się uczyć codziennie, wypełniając swe zobowiązania. Wymaga to panowania nad swoimi emocjami, nad złością, zniecierpliwieniem, popędliwością, często nad lenistwem czy zniechęceniem.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ za siebie, swoje działania i za swojego podopiecznego. Odpowiedzialność należy w sobie wzbudzać i wzmacniać. Poczucie odpowiedzialności jest dowodem naszej dojrzałości do podejmowania różnych ról społecznych. Musimy pamiętać, że jeśli zobowiązujemy się do czegoś, powinniśmy wcześniej ocenić nasze siły i umiejętności, aby nie podejmować zadań przerastających nasze możliwości. Nigdy nie należy obiecywać zbyt wiele, a potem nie wywiązywać się ze swoich zobowiązań. Lepiej wziąć na siebie mniej obowiązków, ale wywiązać się z nich sumiennie.

WSPÓŁDZIAŁANIE- znacznie więcej można osiągnąć działając wspólnie niż indywidualnie. Takiego współdziałania należy uczyć się, aby nie przekształciło się w zażartą rywalizację i zaspakajanie niezdrowych własnych ambicji.

PUNKTUALNOŚĆ- poszanowanie własnego czasu i czasu innych, to kolejna cecha, którą należy w sobie wypracować.

GOSPODAROWANIE CZASEM jest bardzo cenną umiejętnością, tym bardziej, że wolontariusze swoją działalność społeczną godzą z nauką szkolną i obowiązkami w grupie. Nie można bowiem być „dobrym” wolontariuszem dla wszystkich podopiecznych, zaniedbując własne otoczenie.

TOLERANCJA i AKCEPTACJA- tak bardzo potrzebna zwłaszcza w kontaktach z osobami chorymi czy niepełnosprawnymi. To bardzo trudne zadanie, aby zaakceptować tę „inność” fizyczną czy psychiczną, umieć zobaczyć w osobie niepełnosprawnej pełnowartościowego człowieka. Nie każdy umie sobie z tym poradzić. Wymaga to pewnego treningu i przygotowania psychologicznego.

PRAWO DO SŁABOŚCI, do błędu czy porażki- nie jesteśmy nieomylni, zdarza się, że zrobimy coś złe, nie tak, jak planowaliśmy. Musimy sobie dać to prawo, nie załamywać się porażkami, ale wyciągać z nich konstruktywne wnioski na przyszłość- uczyć się na błędach. Zdobywamy w ten sposób nowe doświadczenia, które nas rozwijają, wzbogacają. Tak uczymy się nowych rzeczy, aby potem służyć radą i pomocą innym.

DAŻENIE DO SAMODOSKONALENIA SIĘ- wolontariusz powinien ustawicznie podnosić swoje umiejętności i doskonalić się wewnątrz, aby pełniej i skuteczniej pomagać potrzebującym.

Kodeks etyczny wolontariusza:

1. Być pewnym - zastanów się, dlaczego chcesz pomagać innym ludziom.
2. Być przekonany - nie oferuj swej pomocy, jeśli nie jesteś przekonany o wartości tego, co robisz.
3. Być lojalnym - zgłaszaj sugestie, nie „uderzaj” w innych.
4. Przestrzegać zasad - nie krytykuj rzeczy, których nie rozumiesz. Może okazać się, że mają swoje uzasadnienie.
5. Mówić otwarcie - pytać o rzeczy, których nie rozumiesz. Nie pozwól, by tłumione wątpliwości i frustracje odciągnęły Cię od tego, co najważniejsze, bądź zmieniły w osobę stwarzającą problem.
6. Chętnie uczyć się - rozszerzaj swoją wiedzę.
7. Stale się rozwijać - staraj się wiedzieć jak najwięcej o Twojej organizacji i pracy.

8. Nie sprzeciwiać się kontroli nad sobą - będziesz pracował lepiej i z większą satysfakcją, wykonując to, czego od Ciebie się oczekuje.
9. Być osobą, na której można polegać - praca jest zobowiązaniem. Wykonaj to, co zgodziłeś się zrobić. Nie składaj obietnic, których nie jesteś w stanie spełnić.
10. Działać w zespole - znajdź dla siebie miejsce w grupie. Samotnik działający na własną rękę jest mało skuteczny.

Formy nagradzania:

- a) wyrażenie uznania słownego;
- b) pochwała na forum placówki;
- c) umieszczenie nazwiska w sprawozdaniu organizacji, artykule gazetki ośrodkowej;
- d) wysłanie listów pochwalnych do rodziców i do sądów wręczanie dyplomów.

Nagradzanie wolontariuszy ma walor motywujący, podkreślający uznanie dla działalności wolontariusza.

Spodziewane efekty programu:

- 1) wychowanka posiada wiedzę na temat wolontariatu;
- 2) wychowanka chętnie podejmuje działania na rzecz innych;
- 3) wychowanka potrafi określić swoje słabe mocne strony;
- 4) wychowanka samodzielnie wykonuje powierzone jej zadania;
- 5) wychowanka posiada umiejętność planowania czasu.

Sposoby ewaluacji:

- a) sprawozdanie z pracy koła na koniec roku szkolnego;
- b) zdjęcia z imprez;
- c) informacje na stronie internetowej placówki;
- d) podziękowania od osób i instytucji;
- e) ankiety dla wolontariuszy.

Bibliografia:

Gaś Z (2002) Wolontariat w profilaktyce. Remedium. Czerwiec.

8.5. Przygotowanie wychowanek do efektywnego poruszania się w współczesnym rynku pracy – ZNAJDŹPRACĘ.PL Barbara Kajdana

Wstęp:

Biorąc pod uwagę, iż obecny rynek pracy jest bardzo zmienny i coraz częściej zmusza, aby wielokrotnie zmieniać zawód, uzupełniać kwalifikacje oraz poszukiwać pracy to program ten ma wyposażyć w umiejętności przydatne w podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących wyboru zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej. Program ten ma umożliwić rozwijanie świadomości własnych uzdolnień, posiadanych umiejętności, kwalifikacji i zainteresowań - w aspekcie życzeniowym i rzeczywistym. Ponadto ma dać możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej- poznania siebie i własnych predyspozycji zawodowych, zasad rządzących rynkiem pracy, uzyskania informacji o lokalnym rynku pracy, zaplanowania własnej kariery zawodowej oraz poprawnego konstruowania cv, listu motywacyjnego.

Wybór zawodu i kierunku dalszego kształcenia to jeden z ważniejszych wyborów życiowych młodego człowieka dlatego powinna to być przemyślana decyzja. Program ten ma pomóc w dokonaniu właściwych wyborów, które dadzą zadowolenie w przyszłym życiu.

Założenia programu:

Działania realizowane w ramach programu mają przygotować do:

1. Trafnego wyboru zawodu i dalszego kształcenia.
2. Poznania siebie i zawodów.
3. Poznania rynku pracy i możliwości zatrudnienia na rynku pracy.
4. Samodzielnego poszukiwania pracy, podjęcia roli pracownika.

5. Nabycia umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych.

Cele programu:

Celem programu jest pomaganie w samopoznaniu własnych predyspozycji zawodowych (osobowości, potrzeb, uzdolnień, zainteresowań, możliwości) w przygotowaniu do wejścia na rynek pracy i złagodzeniu startu zawodowego.

Cele szczegółowe:

1. Wyrabiać pozytywny stosunek do pracy i ukazać jej znaczenia.
2. Uświadamiać rolę zainteresowań, uzdolnień, temperamentu, cech charakteru w wyborze zawodu, szkoły.
3. Dostarczyć informacji o zawodach, wymogach rynku pracy.
4. Wzmacniać poczucie własnej wartości.
5. Uświadamiać jak ważne jest prawidłowe konstruowanie cv, listu motywacyjnego.
6. Kształtować umiejętność prawidłowej samooceny, sprawnego komunikowania i autoprezentacji.
7. Ukazywać związki między predyspozycjami osobowościowym, a przyszłym zawodem.
8. Pokazać drogi zdobycia zawodu i pracy.

Metody stosowane w trakcie realizacji programu:

1. Mini wykład prowadzącego – stosowany przy wprowadzaniu nowych informacji, wyjaśnianiu nowych pojęć.
2. Komentarz prowadzącego – stosowany przy omawianiu ćwiczeń, przy samodzielnej pracy indywidualnej lub zespołowej oraz podsumowaniu zajęć.
3. Praca w grupach – ułatwiająca nawiązanie lepszego kontaktu między uczestnikami zajęć, ucząca współdziałania i współodpowiedzialności.
4. Burza mózgów – tworzenie listy pomysłów na rozwiązanie określonego problemu.
5. Dyskusja – umożliwiająca dzielenie się doświadczeniami i wspólną analizę omawianych problemów.
6. Informacje zwrotne.
7. Prezentacja multimedialna.

Formy prowadzenia zajęć:

1. Praca w zespołach.
2. Praca indywidualna.
3. Ćwiczenia.
4. Praca z wykorzystaniem kart ćwiczeń.

Tematyka zajęć:

1. Zajęcia informacyjno – organizacyjne.

Cele:

- a) wzajemne poznanie się uczestników grupy;
- b) zapoznanie wychowanek z tematyką zajęć;
- c) ustalenie i przyjęcie norm przez uczestników grupy- zawarcie wstępnego kontraktu.

Metody:

- a) praca grupowa;
- b) burza mózgów.

2. Zajęcia: Co potrafię, jaka jestem.

Cele:

- a) wychowanka potrafi określić swoje mocne i słabe strony;
- b) wychowanka posiada świadomość, jak ważne jest planowanie przyszłości;
- c) wychowanka zdaje sobie sprawę z konieczności planowania swojej drogi zawodowej.

Metody:

- a) ćwiczenia praktyczne;
- b) burza mózgów;
- c) mini wykład.

3. Zajęcia: Moje predyspozycje.

Cele:

- a) wychowanka ma świadomość tego, jak posiadane umiejętności wpływają na wybór zawodu;
- b) wychowanka umie wyznaczyć kierunek rozwoju swoich zainteresowań zawodowych;
- c) wychowanka jest świadoma swoich umiejętności i potrafi określić ich wartość.

Metody:

- a) ćwiczenia praktyczne;
- b) burza mózgów;
- c) mini wykład.

4. Osobowość i indywidualność.

Cele:

- a) wychowanka zna pojęcie osobowości;
- b) wychowanka potrafi określić swój typ osobowości zawodowej na podstawie teorii J. Hollanda;
- c) wychowanka zna indywidualne predyspozycje zawodowe.

Metody:

- a) ćwiczenia praktyczne;
- b) burza mózgów;
- c) mini wykład.

5. Zajęcia: : List motywacyjny.

Cele:

- a) zapoznanie wychowanki z zasadami konstruowania listu motywacyjnego;
- b) uświadomienie wychowance zależności pomiędzy formą listu a instytucją, do której jest on składany;
- c) uświadomienie wychowance powiązania między listem motywacyjnym a zaproszeniem na rozmowę kwalifikacyjną.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) praca indywidualna.

6. Zajęcia: Curriculum Vitae.

Cele:

- a) przedstawienie i omówienie struktury CV;
- b) wychowanka potrafi dobrać odpowiednie informacje do stworzenia swojego CV;
- c) wychowanka potrafi samodzielnie skonstruować własny życiorys zawodowy.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) burza mózgów;
- c) praca indywidualna.

7. Zajęcia: Rozmowa kwalifikacyjna.

Cele:

- a) wychowanka ma świadomość ,jak podczas rozmowy kwalifikacyjnej ważny jest wygląd oraz sposób zachowywania i wystawiania się;

- b) wychowanka jest zapozna ze standardowymi pytaniami zadawanymi przez pracodawcę.

Metody:

- a) mini wykład,
- b) pokaz filmu z przykładowymi rozmowami kwalifikacyjnymi.

8. Zajęcia: Co muszę wiedzieć na temat rynku pracy?

Cele:

- a) zapoznanie wychowanek z rynkiem pracy;
- b) wychowanka potrafi samodzielnie orientować się w propozycjach rynku pracy;
- c) wychowanka potrafi dobrać odpowiednią ofertę pracy do swoich możliwości.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) praca z komputerem;
- c) praca grupowa.

9. Zajęcia: Moja nowa praca.

Cele:

- a) wychowanka ma świadomość problemów jakie może napotkać w nowym środowisku pracy;
- b) wychowanka ma świadomość jakie są pożądane zachowania w nowej pracy;
- c) wychowanka zna rodzaje umów o pracę.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) burza mózgów;
- c) praca zespołowa.

10. Zajęcia: Jak założyć własną firmę?

Cele:

- a) wychowanka zna wady i zalety związane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- b) wychowanka zna pojęcie przedsiębiorczości i procedury związane z założeniem własnej firmy;
- c) wychowanka wie jakie powinna posiadać predyspozycje oraz umiejętności potrzebne do założenia własnej działalności.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) praca w grupach;
- c) burza mózgów.

11. Zajęcia: Leksykon zawodów.

Cele:

- a) zapoznanie wychowanki z kartami zawodów i kwalifikacji zawodowych;
- b) wychowanka posiada informacje potrzebne do rozwijania konkretnych kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

Metody:

- a) mini wykład;
- b) praca z materiałami dotyczącymi karty zawodów;
- c) dyskusja.

12. Zakończenie zajęć.

Cele:

- a) podsumowanie dotychczasowej pracy na zajęciach;

- b) wychowanki posiadają wiedzę pod względem działań na rynku pracy i własnych możliwości zawodowych;
- c) sprawdzenie pozyskanej wiedzy przez wychowankę.

Metody:

- a) dyskusja;
- b) test sprawdzający wiedzę.

Warunki wdrożenia Programu:

Zajęcia prowadzone będą przez pedagoga na temat doradztwa zawodowego. Cykl programu obejmuje 12 zajęć tematycznych. Program przeznaczony jest dla odbiorców w wieku między 15 a 18 rokiem życia.

Spodziewane efekty programu:

1. Nabycie wiedzy o różnych zawodach.
2. Nabycie wiedzy dotyczącej swoich słabych i mocnych stron.
3. Nabycie wiedzy dotyczącej swoich predyspozycji zawodowych .
4. Umiejętność określenia swoich zainteresowań i uświadomienie jakie jest ich znaczenie przy wyborze zawodu.
5. Nabycie umiejętności sporządzania dokumentów aplikacyjnych.
6. Nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy.
7. Uświadomienie jak ważna jest rozmowa kwalifikacyjna i jak się do niej przygotować.
8. Zdobywanie wiedzy potrzebnej do założenia własnej działalności gospodarczej.
9. Poznanie rodzajów umów o pracę.
10. Uświadomienie jak ważne jest odpowiednie zachowanie w nowym miejscu pracy i ewentualnych problemów

Ewaluacja programu:

Ewaluacja programu winna być przeprowadzona w celu sprawdzenia, czy tematyka programu była zgodna z potrzebami odbiorców. W tym celu potrzebne będzie:

1. Sporządzenie sprawozdania z realizacji programu.
2. Obserwacja własna zajęć.
3. Przeprowadzenie ankiety wśród uczestniczek zajęć.
4. Rozmowa.

8.6. Mój pierwszy krok na rynku pracy – program zajęć indywidualnych z doradztwa zawodowego – Barbara Fricowska

Niniejszy Program powstał w odpowiedzi na pytanie: Jak pomóc podopiecznym Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w odnalezieniu się na rynku pracy?

Negatywne wzorce, brak wiary we własne siły, bezradność w podejmowaniu decyzji i silny lęk przed zmianami to częste przyczyny braku aktywności zawodowej wychowanek wkraczających w dorosłość. Niesamodzielne, często bez wsparcia rodziców nie potrafią odnaleźć się w środowisku otwartym, wracając do wyuczonych, znanych schematów. W odpowiedzi na tą sytuację powstał program „Mój pierwszy krok na rynku pracy”.

Program przeznaczony jest dla usamodzielniających się wychowanek placówki. Ma stanowić wsparcie w kierunku samodzielnego, kompleksowego i dojrzałego odnalezienia się na rynku pracy, kształtowania umiejętności analizowania swoich realnych możliwości i konfrontowanie ich z wymaganiami ofert pracy, nabywania postawy i umiejętności niezbędnych do swobodnych działań w poszukiwaniu pracy. Jego celem w szczególności jest poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowanie decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów a także kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze zmianami, rozwijanie umiejętności adaptacyjnych oraz umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i nowym wyzwaniom. Wychowanki będą ćwiczyły wytyczanie celu i realizowaniu go zgodnie z założeniem. Ważnym aspektem działań będzie praca w kierunku niwelowania lęku przed kontaktem z pracodawcą i rozmowa kwalifikacyjną.

Adresaci programu i struktura zajęć

Adresatkami programu są usamodzielniające się wychowanki Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie, które ukończyły 17 lat. Zajęcia będą odbywać się w ramach usamodzielniania i przygotowywania do opuszczenia placówki.

Cykl zajęć indywidualnych obejmował będzie 14 godzin, spotkania będą się odbywały zmiennie 2 i 3 razy w tygodniu lub według opracowanego z wychowanką planu.

Miejscem spotkań będzie szkoła i grupa wychowawcza. Część zajęć będzie składała się z aktywności w środowisku. Będą to, w zależności od ustalonego planu działania wyjścia do Powiatowego Urzędu Pracy i wybranych przez wychowankę zakładów pracy, na rozmowę kwalifikacyjną.

Cele programu

Cel ogólny:

1. Kształtowanie dojrzałości zawodowej w procesie poszukiwania pracy

Cele szczegółowe:

- 1) rozpoznawanie własnych predyspozycji i zainteresowań;
- 2) analiza własnego potencjału - mocnych i słabych stron, wartości i oczekiwań;
- 3) rozwój komunikacji interpersonalnej;
- 4) nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i ze zmianą;
- 5) przełamywanie własnych trudności i barier;
- 6) kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji;
- 7) rozwój pozytywnego myślenia i samoakceptacji;
- 8) kształtowanie umiejętności autoprezentacji;
- 9) planowanie własnego rozwoju;
- 10) kształtowanie odpowiedzialności za podejmowane decyzje ;
- 11) kształtowanie odwagi i otwartości w realizacji ustalonych zadań;
- 12) poznanie różnych form zatrudnienia;
- 13) umiejętność pozyskiwania informacji na temat aktywnych sposobów poszukiwania pracy;
- 14) umiejętność świadomego wyborów oferty pracy zgodnej z zainteresowaniami;
- 15) nabycie umiejętności pisania dokumentów rekrutacyjnych;
- 16) nawiązywanie kontaktu z pracodawcą;
- 17) gotowość do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą.

Metody i formy realizacji programu

Metody:

- 1) opis;
- 2) dyskusja;
- 3) mapa mentalna;
- 4) analiza przypadku;
- 5) trening/symulacja;
- 6) praca z komputerem (gra edukacyjna, testy umiejętności i predyspozycji zawodowych);
- 7) karty dydaktyczne;
- 8) test samooceny, testy skłonności oraz zainteresowań zawodowych;
- 9) prezentacja multimedialna;
- 10) film (film instruktażowy, film symulacji własnej rozmowy kwalifikacyjnej).

Formy pracy:

- a) praca indywidualna,
- b) praca w parach.

Tematyka zajęć

Spotkanie 1 (2 godz.) – Planowanie

Cele:

- 1 Omówienie planu i tematyki spotkań (założenie terminarza spotkań).
- 2 Założenie teczki swojego zawodowego portfolio.
- 3 Określenie planu działania z uwzględnieniem etapów, ewentualnych trudności i sposobów ich rozwiązywania
- 4 Określenie moich zainteresowań i zdolności - test

Do wykorzystania:

Karty pracy, załącznik nr 1 -6

Strona internetowa:

http://cdzdm.pl/wp-content/uploads/2017/07/Baza_testow_kompetencji_zawodowych.pdf

Spotkanie 2 (1 godz.) - Przymiarka do zawodu

Cele:

- 1 Kompetencjometr - test predyspozycji zawodowych
<https://mlodziwloz.pl/kompetencjometr/>
- 2 Moje możliwości i umiejętności- odkrywanie swojego potencjału
- 3 Dyskusja:
- 4 Co według mnie oznacza dobra praca?
- 5 Jakie warunki musi spełniać?
- 6 Jakiej pracy szukam?
- 7 Konfrontacja własnego wyboru z wynikami testu i kompetencjami

Do wykorzystania:

Karty pracy, załączniki 7 -14

Spotkanie 3 (3 godz.) – Poszukiwanie pracy

Cele:

- 1 Jak skutecznie szukać pracy – nauka poszukiwania pracy różnymi kanałami
- 2 Czy warto korzystać z sieci networkingu? –tworzenie sieci kontaktów zawodowych
- 3 Aktywność w internetowej bazie pracy
- 4 Bezpieczeństwo w trakcie poszukiwania pracy
- 5 Poszukiwanie ofert pracy: wizyta w PUP, wyszukiwanie ofert w sieci

Do wykorzystania:

Strony internetowe:

www.gazetapraca.pl

www.pracuj.pl

www.praca.money.pl

www.monsterpolska.pl

www.praca.pl

www.gowork.pl

www.praca.gratka.pl

www.praca.wp.pl

www.jobrapido.pl

prezentacja multimedialna: „3 kroki do wymarzonej pracy”

Spotkanie 4 (2 godz.) – Idealne CV

Cele:

- 1 Jak stworzyć swoje idealne CV – poznanie zasad tworzenia dokumentu
- 2 Poznanie rodzajów CV (typy CV i ich zastosowanie, jak uniknąć błędów)
- 3 CV funkcjonalne - dobierane pod kątem stanowiska, na które aplikujesz!
- 4 Aplikacje do tworzenia CV
- 5 Moje CV funkcjonalne – tworzenie dokumentu

Do wykorzystania:

Prezentacja: „Jak stworzyć swoje idealne CV” i „Aktywne metody poszukiwania pracy”

Wzory CV – załącznik 15

Strona internetowa: <https://interviewme.pl/blog/program-do-pisania->

Spotkanie 5 (1 godz.) – List motywacyjny

Cele:

- 1 Zasady pisania listu motywacyjnego/ przykłady listów motywacyjnych
- 2 Komunikacja pocztą internetową z pracodawcą – zasady komunikacji
- 3 List motywacyjny do pracodawcy

Do wykorzystania:

Prezentacja: „Aktywne metody poszukiwania pracy”

Wzory CV

Spotkanie 6 (4 godz.) – Rozmowa kwalifikacyjna

Cele:

- 1 Rozmowa kwalifikacyjna – jak się do niej przygotować ? (jak mówić o swoich mocnych i słabych stronach; jak poradzić sobie ze stresem; jak zadbać o swój wizerunek; jak zebrać informację o firmie).
- 2 Rodzaje i przykłady rozmów kwalifikacyjnych (wywiad sytuacyjny, kompetencyjny, Stress-interview, off the waal).
- 3 Film – rozmowa kwalifikacyjna .
- 4 Przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej.
- 5 Trening / symulacja rozmowy kwalifikacyjnej z wykorzystanie elementów różnych typy rozmów. Rejestrowanie rozmowy kamerą. Omówienie jej przebiegu. Autokorekta.
- 6 Rozmowa kwalifikacyjna u pracodawcy (prezentacja swojego portfolio).

Do wykorzystania:

Załącznik 15-17

<https://www.youtube.com/watch?v=HjZA8XW-J-4>

<https://www.youtube.com/watch?v=awyQ9kt72lw>

Spotkanie 7 (1 godz.) – moje osiągnięcia

Cele:

- 1 Podsumowanie efektów podejmowanych działań
- 2 Powrót do „ Planu działania” – podsumowanie

Ewaluacja programu

Ewaluacja programu będzie odbywała się dwufazowo:

- 1) w trakcie realizacji zajęć poprzez obserwację aktywności uczestniczek, ocenę uzyskiwanych postępów i systematyczne podsumowywanie kolejnych etapów działań. (czy podejmowane działania są zgodne z planem?, czy zmierzają w dobrym kierunku?);
- 2) po zakończeniu programu poprzez analizę zebranych materiałów multimedialnych i dokumentów oraz zebranie opinii uczestniczek na temat efektów i korzyści udziału w programie.

8.7. Dorosłość-odpowiedzialność i zagrożenia- program autorski-Joanna Kruczkowska.

Cel programu:

Głównym celem programu jest nabycie wiedzy przez wychowanki o potencjalnych zagrożeniach, na jakie narażony jest młody człowiek rozpoczynający samodzielne, dorosłe życie.

Z celu głównego wynikają następujące cele szczegółowe:

- a) podniesienie świadomości na temat rzeczywistych rozmiarów procederu, jakim jest handel ludźmi;
- b) uświadomienie zagrożeń związanych z uprawianiem prostytucji;
- c) ukazanie realnych zagrożeń wynikających z podejmowania decyzji o wyjeździe za granicę;
- d) zapoznanie się ze zjawiskiem destrukcyjnych sekt i ruchów religijnych;

- e) obnażenie metod werbowania, manipulacji, wprowadzania w błąd, powodujących podejmowanie niekorzystnych decyzji w różnych dziedzinach życia;
- f) nabycie umiejętności właściwego odczytywania i interpretacji różnych dokumentów np. umów bankowych, umów o pracę itd.;
- g) ukazanie korzyści z podejmowania legalnej pracy i dalszego kształcenia się;
- h) podniesienie świadomości z zakresu zagrożeń i odpowiedzialności finansowej po uzyskaniu pełnoletniości;
- i) pobudzenie wychowanek do refleksji nad własnym postępowaniem i przyszłością;
- j) przyjmowanie przez dziewczęta postaw asertywnych, w szczególności radzeniu sobie z presją innych osób;
- k) utrwalenie pojęcia godności osobistej i wolności człowieka;
- l) kształtowanie pozytywnych, akceptowanych społecznie wzorów zachowań;
- m) ukazanie zagrożeń wynikających z zawierania przypadkowych znajomości przez Internet, publikacji zdjęć i podawania danych osobowych.

Przewidywany czas realizacji programu: 12 cyklicznych zajęć po 1 godzinie.

Grupa docelowa: dziewczęta od 17 do 18 lat.

Metody i sposoby realizacji:

- a) projekcja filmu;
- b) dyskusja;
- c) elementy zajęć warsztatowych;
- d) pogadanka;
- e) odtwarzanie scenek;
- f) prezentacja multimedialna.

Materiały potrzebne do realizacji: papier, długopisy, artykuły prasowe, fotografie, rysunki, ulotki.

Plan zajęć:

1) Wprowadzenie:

- a) wyjaśnienie pojęcia dorosłość i dojrzałość;
- b) prowadzący zajęcia informuje dziewczęta jakie dorosły obywatel ma prawa a jakie obowiązki;
- c) krótkie wprowadzenie do tematów, które będą omawiane na poszczególnych zajęciach;
- d) poinformowanie wychowanek o teście z zakresu wiedzy o handlu ludźmi. Test będzie miał charakter konkursowy, wychowanki, które wykażą się największą znajomością tematu otrzymają nagrody niespodzianki. Celem konkursu jest zmotywowanie wychowanek do zaangażowania w zajęcia i uważnego słuchania, co z pewnością zaprocentuje zdobyciem optymalnej wiedzy z zakresu handlu ludźmi i związanych z tym procederem zagrożeń.

2) Handel ludźmi.

- a) wyjaśnienie pojęcia „handel ludźmi”. Prezentacja multimedialna;
- b) naświetlenie skali zjawiska poparte publikacjami prasowymi i statystykami policyjnymi, a także informacjami z fundacji „La strada”;
- c) wyjaśnienie dziewczętom, kto zajmuje się handlem ludźmi i w jakim celu to robi, handel organami, niewolnicza praca, prostytutka, praktyki sadystyczne wraz z zabójstwami, porno-przemysł;
- d) sposoby werbowania osób do pracy przez gangi lub nieuczciwych pośredników;
- e) Projekcja krótkiego filmu ukazującego mężczyznę, który stał się ofiarą nieuczciwych pośredników i przez kilka miesięcy wykonywał niewolniczą pracę na plantacji we Włoszech.

Po projekcji filmu dyskusja na temat pracy za granicą w oparciu o film. Prowadzący podaje informacje jakich ofert należy się wystrzegać oraz jak i gdzie szukać pracy za granicą.

3) Handel ludźmi.

- a) zajęcia praktyczne. projekcja krótkiego filmu pt. „ Historia Pauliny” – w filmie pokazany jest mechanizm działania sprawców (zdobycie zaufania, odpowiedzenie na potrzeby ofiary, oferta przeżycia niezapomnianej przygody). Bohaterka ulega wpływowi manipulacji i naciskom;
- b) prowadzący prosi, aby dziewczęta podzieliły się na małe grupy, po czym rozdaje kartki. Dziewczęta mają za zadanie napisać co Paulina powinna zrobić przed wyjazdem z chłopakiem aby zadbać o swoje bezpieczeństwo. Po wykonaniu zadania jedna z wychowanek wypisuje najczęściej powtarzające się opinie a prowadzący zachęca do dyskusji. Następnie prowadzący informuje o mechanizmach manipulacji i wywierania wpływów, którym to uległa bohaterka filmu i podkreśla, że im wcześniej rozpoznamy zagrożenie, tym większe szanse, że go unikniemy;
- c) dyskusja na temat: „co zrobić w sytuacji, gdy stanę się ofiarą handlu ludźmi ?”;
- d) prowadzący zapisuje najciekawsze pomysły, po czym przekazuje wychowankom niezbędne informacje i wskazówki, jak należy zachować się, gdy znajdą się w sytuacji krytycznej (niewolnicza praca, zmuszanie do prostytucji), rozdaje ulotki z numerami alarmowymi, informuje o działalności „La Strady” – Fundacji zajmującej się przeciwdziałaniem handlowi ludźmi.

4) Prawdziwe oblicze prostytucji.

- a) wyjaśnienie pojęcia prostytucja, omówienie rodzajów prostytucji. Prezentacja multimedialna;
- b) przyczyny uprawiania prostytucji (podzielone na: dobrowolne i zmuszanie do prostytucji. Prezentacja multimedialna;
- c) omówienie zagrożeń związanych z uprawianiem prostytucji(choroby, ciąża, pobicia, zabójstwo, uzależnienia);
- d) uświadomienie wychowankom, w jakich warunkach muszą „pracować” prostytutki i jakie są wymagania klientów (Seks analny, fisting, bondage, sadyzm, piss). Celem jest uświadomienie, że prostytucja nie jest łatwym zajęciem i wiąże się z utratą godności i poszanowania dla własnego ciała, oraz, że niesie za sobą traumatyczne przeżycia i ból fizyczny;
- e) omówienie skutków uprawiania prostytucji. (podział na: fizyczne i psychiczne). Prezentacja krótkiego filmu;
- f) omówienie metod działania osób werbujących młode dziewczęta do „pracy”, jako prostytutki:
 - działania innych prostytutek – zaprzyjaźniają się z potencjalną kandydatką, pokazują się jako szczęśliwe i zadowolone z życia kobiety, afiszują się przed nimi bogactwem i krok po kroku zachęcają dziewczynę do podjęcia decyzji.
 - metoda na „loverboya” – nagle w jakimś mieście pojawia się chłopak, który „zakochuje się” w wybranej dziewczynie. Po kilku tygodniach proponuje jej pracę za granicą lub wspólny wyjazd na wakacje”. Gdy dziewczyna ulega namowom, tuż po przyjeździe jest oddawana w ręce handlarzy żywym towarem;
 - ogłoszenia prasowe i internetowe – oferty pracy za granicą;
 - „szantaż” – np. nagranie dziewczyny uprawiającej seks i groźenie publikacją nagrania w Internecie bądź pokazania rodzinie. Inny przykład to pożyczanie dziewczynie pieniędzy, następnie naliczanie odsetek, w efekcie czego dziewczyna

ma dług, który trudno jej spłacić. Szantażysta proponuje szybkie „odpracowanie” długu. Trwa to zazwyczaj bardzo długo, ale nawet, gdy dziewczyna odda wszystkie pieniądze jest ponownie szantażowana ujawnieniem procederu, jakim się zajmuje;

- porwanie dziewczyny i zmuszanie do prostytucji.

5) Sprawdzian z zakresu wiedzy o handlu ludźmi.

Test będzie zawierał zarówno pytania zamknięte jak i otwarte, gdzie wychowanki będą mogły udzielić swobodnej wypowiedzi. Czas trwania około 45 min. Najciekawsze prace zostaną nagrodzone.

6) Niebezpieczne sekty i ruchy religijne.

- a) ogłoszenie wyników testu pisanego na poprzednich zajęciach i wręczenie nagród;
- b) wyjaśnienie pojęć sekta i ruch religijny (prezentacja multimedialna);
- c) podział sekt: religijne, terapeutyczne, ekonomiczne;
- d) wyjaśnienie wychowankom, dlaczego przynależność do sekt jest niebezpieczna i jakie niesie za sobą skutki na przykładzie konkretnych przypadków. (Działalność „Świątyni Ludu”, „Kościół Zjednoczeniowy Moona”, „Niebo”);
- e) prowadzący przybliży postać guru, omawia jego cechy osobowościowe, które sprawiają, że przyciąga do siebie ludzi;
- f) sposoby werbowania do sekt (bombardowanie miłością, gotowe recepty na życie, znajomość odpowiedzi na każde pytanie, posługiwanie się biblią, sprawianie wrażenia, że jest się kimś wyjątkowym, wybranym);
- g) prowadzący podaje nazwy i omawia działalność poszczególnych sekt i ruchów religijnych i wyjaśnia, dlaczego są niebezpieczne;
- h) dyskusja na temat sekt. Prowadzący stara się odpowiadać na pytania wychowanek;
- i) przekazanie niezbędnych informacji jak uniknąć zwerbowania do sekty.

7) Praca w Polsce.

- a) prowadzący zadaje pytanie: „dlaczego młody człowiek ma trudności ze znalezieniem pracy”? Jedna z wychowanek zapisuje na tablicy podane przez inne wychowanki przyczyny problemów z zatrudnieniem. Następnie prosi wychowanki, aby każda w kilku zdaniach opowiedziała, jaka jest jej wymarzona praca. Dyskusja na ten temat;
- b) prowadzący informuje wychowanki o realiach pracy za granicą. Ukazuje korzyści i straty jakie płyną z zatrudnienia poza granicami Polski. Wskazuje również instytucje i legalne biura pośrednictwa pracy a także wręcz ulotki z numerami telefonów i szeregiem informacji z fundacji „La Strada”;
- c) ukazanie korzyści z pracy legalnej i niekorzyści płynących z podejmowania pracy „na czarno”;
- d) działalność gospodarcza. Prowadzący informuje co należy zrobić, aby założyć własną firmę , jakie są opłaty, formalności oraz koszty związane z prowadzeniem działalności;
- e) prowadzący informuje o korzyściach , konsekwencjach prawnych i zagrożeniach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. (Kredyty, wchodzenie w spółki, podatki, dotrzymywanie umów, certyfikaty, koncesje, SANEPID itp.).

8) Praca za granicą.

- a) prowadzący informuje wychowanki o realiach pracy za granicą. Ukazuje korzyści i straty jakie płyną z zatrudnienia poza granicami Polski. Wskazuje również instytucje i legalne biura pośrednictwa pracy a także wręcz ulotki z numerami telefonów i szeregiem informacji z fundacji „La Strada”;

- b) zajęcia praktyczne: prowadzący wciela się w rolę pośrednika oferującego pracę za granicą. Trzy chętne wychowanki wcielają się w osoby poszukujące pracę za granicą. Zadaniem wychowanek jest odgadnięcie czy praca jest realna i uczciwa, czy też pośrednik jest handlarzem ludźmi lub próbuje wykorzystać finansowo daną osobę a firma pośrednicząca jest fikcyjna.

9) Odpowiedzialność finansowa w życiu dorosłym.

- a) ukazanie wychowankom, z czym wiąże się podpisywanie różnego rodzaju umów. Kim jest żyrant i jaka odpowiedzialność na nim ciąży. Ważność umów przez telefon, prawo do odstąpienia od umowy;
- b) poinformowanie wychowanek o konsekwencjach jakie płyną z udostępniania innym dokumentów, podrabianie podpisów, bycia współnikiem „na papierze” itp.;
- c) ukazanie wychowankom jak złudne mogą być wszelkiego rodzaju promocje i „atrakcyjne” oferty, szybkie kredyty, „mini ratki”;
- d) poinformowanie o pułapkach kredytowych, kiedy można wziąć kredyt a kiedy powinno się go wystrzegać;
- e) projekcja krótkiego filmu na temat oszustw kredytowych;
- f) prowadzący informuje, na co należy zwracać uwagę zaciągając kredyt, czego się wystrzegać i gdzie można się odwołać. Pokazuje też umowy kredytowe : korzystne i niekorzystne dla klienta.

10) INTERNET- zawieranie przypadkowych znajomości.

- a) prowadzący rozpoczyna dyskusję z wychowankami na temat zawierania znajomości na portalach społecznościowych z nieznanymi osobami i z jakimi potencjalnymi zagrożeniami się to wiąże,
- b) projekcja samodzielnie przygotowanego filmu w oparciu o prawdziwe historie ukazująca min. przypadek Kai i Artura,
- c) omówienie filmu i wyciągnięcie wniosków.

11) INTERNET- oszustwa przez Internet.

- a) prowadzący za pomocą prezentacji multimedialnej pokazuje zagrożenia wynikające z zakupów przez Internet, otrzymywania różnych produktów „za darmo”, podawania swoich danych osobowych, wykorzystywania zdjęć, propozycji darmowych sesji zdjęciowych,
- b) projekcja samodzielnie przygotowanego filmu o oszustwach, których doświadczyli ludzie,
- c) omówienie filmu , wypisanie na tablicy najważniejszych wniosków zapewniających bezpieczeństwo przy korzystaniu z różnego rodzaju ofert.

12) Podsumowanie zajęć.

- a) prowadzący zadaje wychowankom pytania:, „ które z zajęć były dla ciebie najbardziej ciekawe i dlaczego? , „czego brakowało i co twoim zdaniem było nieprzydatne ?”;
- b) prowadzący prosi, aby jedna z wychowanek wypisała na tablicy najważniejsze informacje jakie wychowanki zapamiętały ze wszystkich zajęć.

IX. EWALUACJA PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Opracowany program profilaktyczny poddawany jest okresowej ewaluacji. Programy autorskie stanowiące integralną część profilaktyki zawierają projekt ewaluacji zakładanych i realizowanych celów. Natomiast całościowa ewaluacja prowadzona jest w oparciu o informacje z następujących źródeł:

1. Arkusza obserwacji funkcjonowania wychowanek w placówce, Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny wychowanki.
2. Informacje zwrotne o funkcjonowaniu wychowanek pochodzące od kadry pedagogicznej.
3. Informacje pochodzące od wychowanek.
4. Informacje dotyczące funkcjonowania wychowanek poza placówką pozyskane ze środowiska rodzinnego oraz instytucji współpracujących.
5. Informacje od absolwentek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie.

X. PODSTAWA PRAWNA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).
2. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
3. Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1189).
4. Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.).
5. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59).
6. Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487).
7. Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).
8. Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
11. Priorytety Ministra Edukacji Narodowej na rok szkolny
12. Statut

XI. BIBLIOGRAFIA:

1. Urban B. „, Problemy współczesnej patologii społecznej” Kraków 1998
2. Gaś Z. B. „, Profilaktyka uzależnień” WSiP Warszawa 1993
3. Gaś Z.B. „, Profilaktyka w zreformowanej szkole” w Remedium 6, 2001
4. Szymańska J. „, Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki” Warszawa 2002
5. Szymańska J „, Profilaktyka w szkole” w Remedium 2002
6. Goldstein A.P, McGinnis E. „, Kształtowanie młodego człowieka” Koran Warszawa 2001
7. Goldstein A.P i inni „, Perspektywy treningu zastępowania agresji” Instytut Amity Warszawa 2005
8. Goldstein A.P, Gick B. Gibbs J.C, „,ART.-program zastępowania agresji” Instytut Amity Warszawa 2004

9. Nasierowski T. (red) „AIDS-nowe wyzwanie, stare problemy, zaburzenia psychiczne związane z AIDS „ Warszawa 1992
10. Johnson E. „ Jak możesz uniknąć AIDS” Warszawa 1992
11. Szwarc A (red) „ Prawne problemy AIDS” Warszawa 1992
12. Koczurowska-Łazuga J., Grondas M., Sochocki M.J., „Niezbędny poradnik szkolnego profilaktyka”